

TUKUMA NOVADA DOME

Reģistrācijas Nr.90000050975

Talsu iela 4, Tukums, Tukuma novads, LV-3101

Tālrunis 63122707, mobilais tālrunis 26603299, 29288876

www.tukums.lv e-pasts: pasts@tukums.lv

APSTIPRINĀTI

ar Tukuma novada Domes 02.02.2022

lēmumu (prot. Nr. 2, 1.§)

SAISTOŠIE NOTEIKUMI

Tukumā

2022. gada 2. februārī

Nr. 11

(prot. Nr. 2, 1.§)

Par Tukuma novada pašvaldības 2022. gada budžetu

Izdoti saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 46. pantu, likuma “Par pašvaldību budžetiem” 16. un 17. pantu un likuma “Par valsts budžetu 2022. gadam”, un Tukuma novada Domes noteikumiem “Par Tukuma novada pašvaldības budžeta izstrādāšanas, apstiprināšanas, izpildes un kontroles kārtību”

1. Saistošie noteikumi nosaka Tukuma novada pašvaldības 2022. gada pamatbudžeta ieņēmumu, izdevumu, saistību apmēru saimnieciskajā gadā un turpmākajos gados, kā arī budžeta izpildītāju pienākumus un atbildību.

2. Apstiprināt Tukuma novada pašvaldības pamatbudžetu 2022. gadam šādā apmērā (1. pielikums):

- 2.1. kārtējā gada ieņēmumi - **67 151 694 euro**;
- 2.2. kārtējā gada izdevumi - **75 685 197 euro**;
- 2.3. naudas līdzekļu atlikums uz gada sākumu – **11 235 852 euro**.

3. Apstiprināt Tukuma novada pašvaldības Ziedojumu un dāvinājumu budžetu 2022. gadam šādā apmērā (2. pielikums):

- 3.1. kārtējā gada ieņēmumi - **63 000 euro**;
- 3.1. kārtējā gada izdevumi – **201 422 euro**;
- 3.2. naudas līdzekļu atlikums uz gada sākumu – **138 422 euro**.

4. Apstiprināt Tukuma novada pašvaldības saistību apmēru saimnieciskajā gadā un turpmākajos gados (aizņēmumus, galvojumus) 2022. gadam šādā apmērā – **5 075 220 euro** (3. pielikums).

5. Apstiprināt Tukuma novada pašvaldības līdzekļu apjomu neparedzētiem izdevumiem **100 000 euro**.

6. Tukuma novada pašvaldības valsts budžeta transferti - **16 787 786 euro** (4. pielikums).

7. Budžeta izpildītāji ir atbildīgi par to, lai piešķirto līdzekļu ietvaros nodrošinātu efektīvu un racionālu pašvaldības budžeta līdzekļu izlietojumu un, lai izdevumi pēc naudas plūsmas nepārsniedz attiecīgajam mērķim tāmē plānotos pašvaldības budžeta izdevumus atbilstoši ekonomiskajām un funkcionālajām kategorijām. Ja budžeta līdzekļus nepieciešams grozīt no viena budžeta izdevuma koda uz citu kodu piešķirtā finansējuma ietvaros - pašvaldības iestādes vadītājs/direktors, struktūrvienības vadītājs iesniedz *pamatotu* iesniegumu/pieprasījumu Tukuma novada Domei ar detalizētu paskaidrojumu par nepieciešamajiem grozījumiem un budžeta faktisko izpildi uz konkrēto periodu. Pamatotu vajadzību gadījumā pieprasījumu par budžeta izmaiņām kā lēmuma projektu virza izskatīšanai Tukuma novada Domes Finanšu komitejā.

8. Tukuma novada Dome lemj par grozījumiem Tukuma novada pašvaldības 2022. gada budžeta ieņēmumu, izdevumu un finansēšanas plānā. Ja saimnieciskā gada laikā budžeta ieņēmumi pārsniedz plānoto, tad šie ieņēmumi ir novirzāmi attīstības/investīciju projektu īstenošanai vai energoresursu pieaugumu segšanai.

9. Tukuma novada pašvaldība 2022. gadā nodrošina pašvaldības aizņēmumu pamatsummas atmaksu un aizņēmumu procentu samaksu, saskaņā ar noslēgtajiem aizņēmumu līgumiem un budžetā šim mērķim plānotajiem līdzekļiem.

10. No Tukuma novada pašvaldības pilsētu un pagastu teritorijā esošo nekustamo/kustamo īpašumu atsavināšanas ieņēmumiem 70 % novirza pagastu/pilsētu pārvaldēm, kuras teritorijā nekustamais/kustamais īpašums ir atsavināts. Iegūtie līdzekļi ieguldāmi pagastu pārvalžu/pilsētu iestāžu attīstības (investīciju) projektu īstenošanai.

11. Finanšu komiteja veic pārraudzību par visu budžeta līdzekļu izlietošanu, gatavo priekšlikumus par izmaiņām budžetā un par citu Domes komiteju iesniegumiem (atzinumiem), apstiprina līdzekļu izlietošanas kārtību, izmaiņas budžetu plānos.

12. Saistošie noteikumi par pašvaldības budžeta apstiprināšanu un budžeta grozījumiem stājas spēkā nākamajā dienā pēc to parakstīšanas, ja tajos nav noteikts cits spēkā stāšanās laiks, tiem jābūt brīvi pieejamiem pašvaldības domes ēkā un pagasta pārvaldēs, un tie publicējami pašvaldības mājaslapā internetā www.tukums.lv.

Domes priekšsēdētājs

(personiskais paraksts)

G. Važa

Paskaidrojuma raksts un domes priekšsēdētāja ziņojums par Tukuma novada pašvaldības 2022. gada budžetu

1. Novada ekonomiskā situācija un svarīgākie to raksturojošie rādītāji

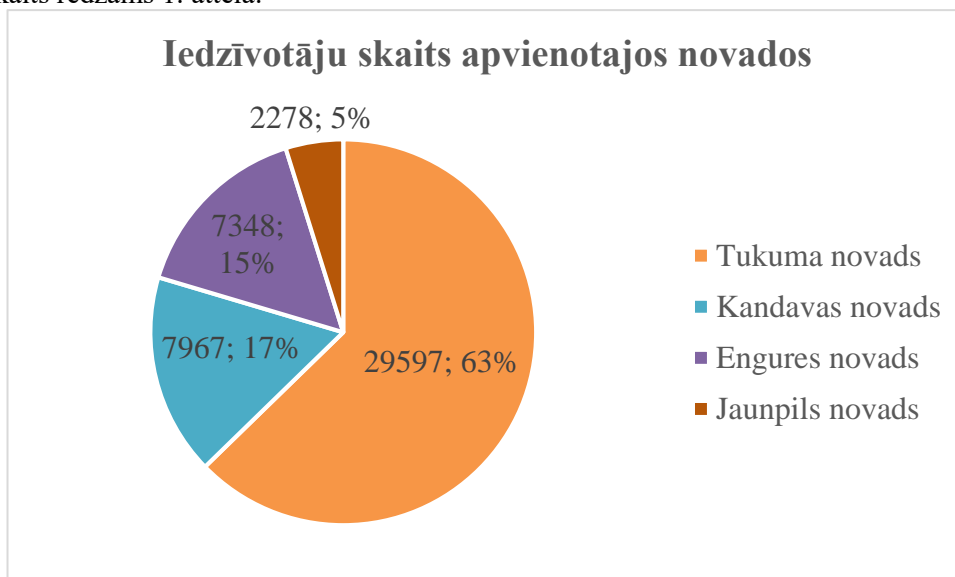
Tukuma novada pašvaldība ir vienota administratīvi teritoriāla vienība, kurā ietilpst Cēres pagasts, Degoles pagasts, Džūkstes pagasts, Engures pagasts, Irlavas pagasts, Jaunpils pagasts, Jaunsātu pagasts, Kandavas pagasts, Kandavas pilsēta, Lapmežciema pagasts, Lestenes pagasts, Matkules pagasts, Pūres pagasts, Sēmes pagasts, Slampes pagasts, Smārdes pagasts, Tukuma pilsēta, Tumes pagasts, Vānes pagasts, Viesatu pagasts, Zantes pagasts, Zemītes pagasts un Zentenes pagasts. Tukuma novada administratīvais centrs ir Tukuma pilsēta.

Visaptverošas situācijas analīzes nolūkos, atsevišķu rādītāju kontekstā bez apvienotā Tukuma novada rādītājiem apskatīti arī līdzšinējo četru novadu rādītāji, pilsētu rādītāji, kā arī pagastu rādītāji.

Iedzīvotāji

Pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – PMLP) datiem 2021. gada 30. jūnijā jaunizveidotajā Tukuma novadā ir reģistrēti 47 190 iedzīvotāji (sk. 1. att.), kas ir 2,3 % no kopējā iedzīvotāju skaita Latvijā. Tukuma pilsētā reģistrēti 18 040 iedzīvotāji, kas ir 38,2 % no kopējā iedzīvotāju skaita novadā.

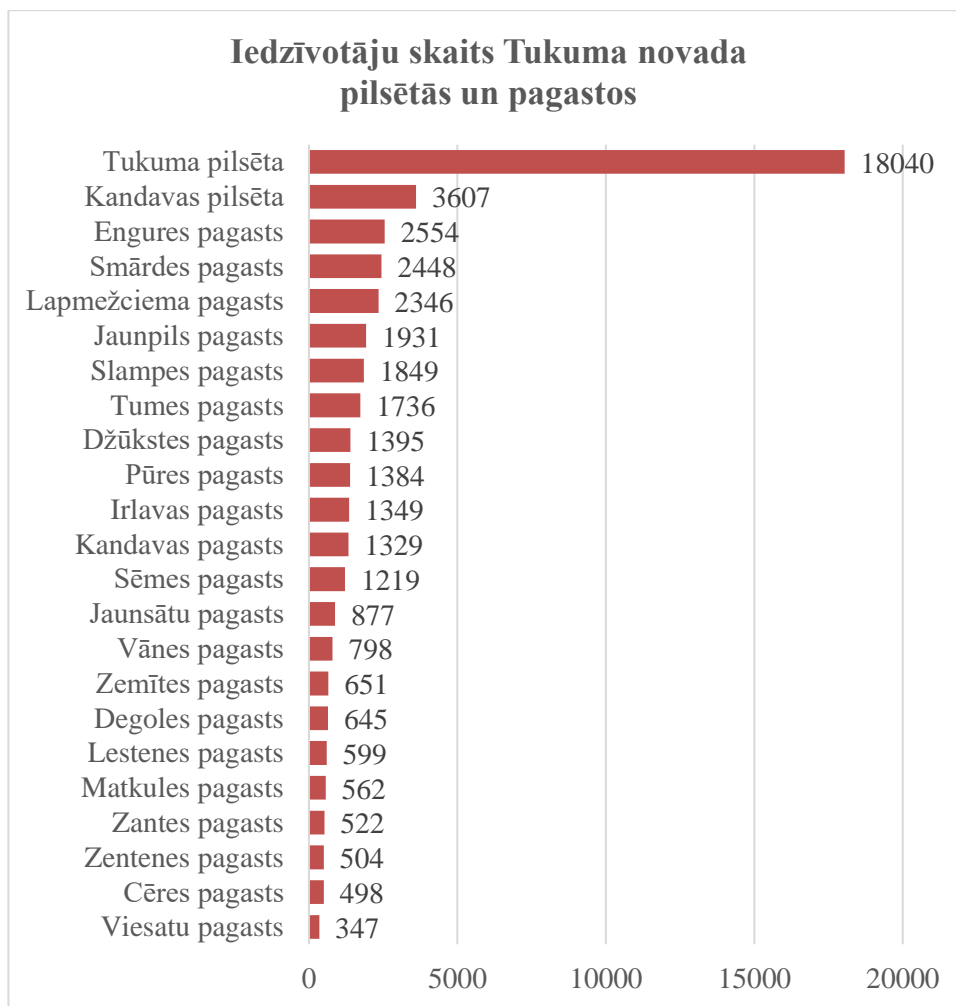
Administratīvi teritoriālās reformas ietvaros apvienotajos novados uz 2021. gada 30. jūniju reģistrētais iedzīvotāju skaits redzams 1. attēlā.

1. attēls. Tukuma novada iedzīvotāju skaita sadalījums pēc deklarētās dzīvesvietas 2021. gada 30. jūnijā (PMLP).

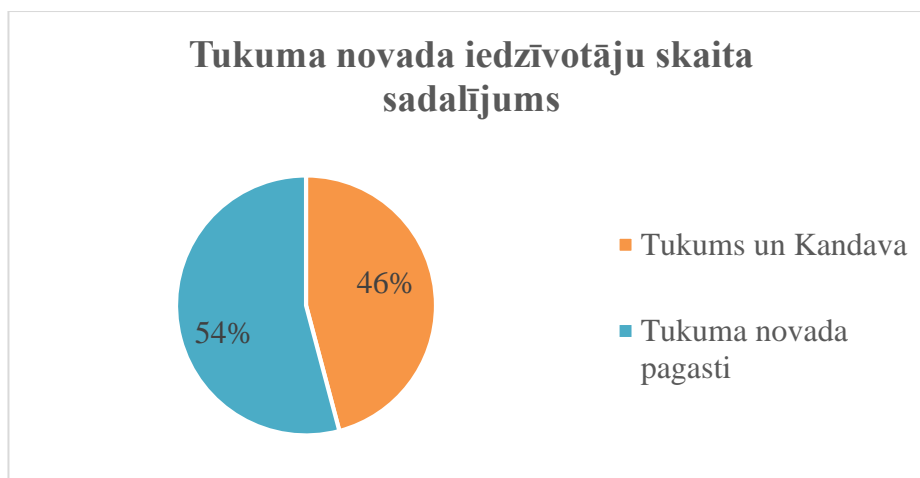
Iedzīvotāju skaita izmaiņas jaunizveidotajā Tukuma novadā tāpat kā valstī pēdējos gados ir negatīvas – iedzīvotāju skaits no 2018. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 30. jūnijam ir samazinājies par 3,05 % (1485 iedzīvotāji). Pilsētā arī novērojams iedzīvotāju skaita samazinājums šajā periodā, taču tas ir proporcionāli mazāks – 2,2 % (407 iedzīvotāji). Apskatītajā periodā valstī iezīmējas līdzīga situācija – iedzīvotāju skaits kopš 2018. gada 1. janvāra ir samazinājies par 50 809 jeb 2,4 %, kas ir straujāk nekā Tukuma pilsētā, taču nedaudz lēnāk kā novadā.

Iedzīvotāju skaits sadalījumā pa abām novada pilsētām (Tukumu un Kandavu) un 21 pagastu uz 2021. gada 30. jūniju parādīts 2. attēlā, kurā redzams, ka lielākās teritoriālās vienības, neskaitot Tukuma pilsētu, pēc iedzīvotāju skaita ir tieši reformas ietvaros pievienotie pagasti – Engures, Smārdes, Lapmežciema, Jaunpils pagasti un Kandavas pilsēta.

2. attēls. Tukuma novada iedzīvotāju skaita sadalījums pa teritorijām pēc deklarētās dzīvesvietas 2021. gada 30. jūnijā (PMLP).

Iedzīvotāju skaits abās pilsētās un pagastos dalās attiecīgi 45,9 % un 54,1 % (skat. 3. att.) un no 2018. gada tas ir mainījies nebūtiski (45,7 % un 54,3 %), tāpēc var secināt, ka novada iedzīvotāju sadalījumā pēc deklarētās dzīvesvietas nenotiek straujas, būtiskas izmaiņas un nav novērojama straujāka iedzīvotāju koncentrēšanās pilsētās.

3. attēls. Tukuma novada iedzīvotāju skaita sadalījums pilsētās un pagastos uz 2021. gada 30. jūniju (PMLP).

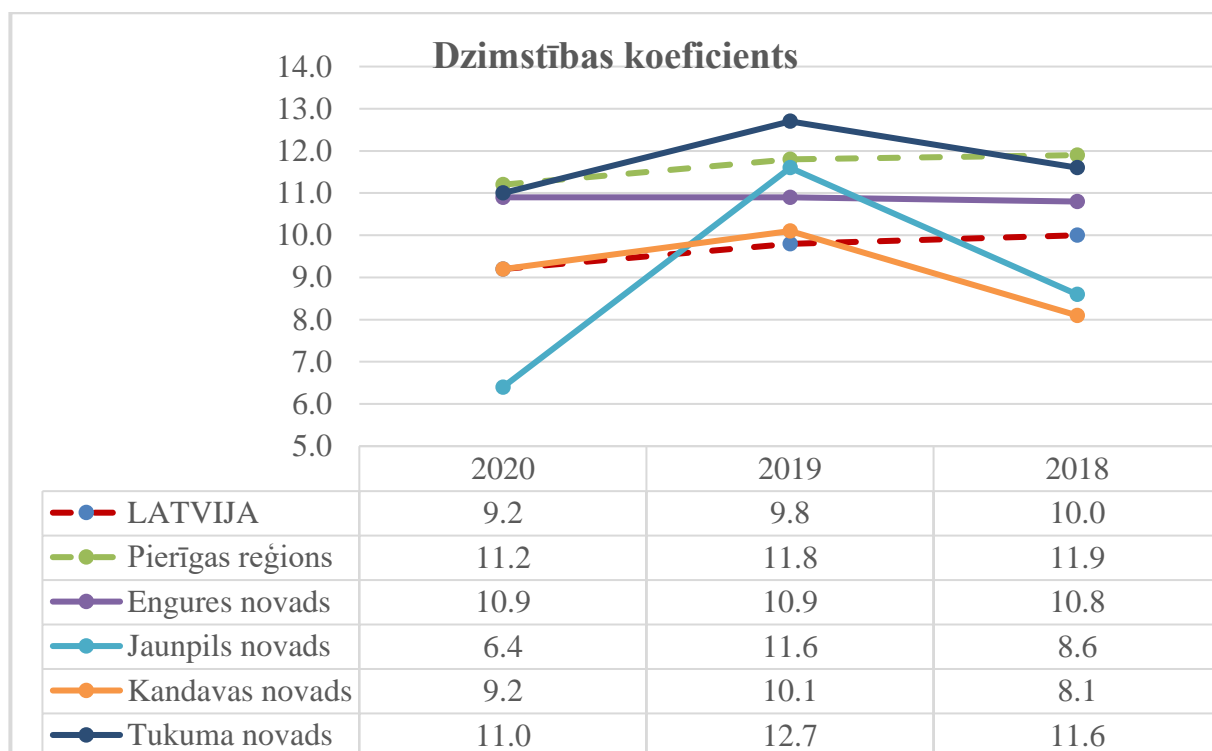
Ar budžeta sadali saistīto lēmumu pieņemšanā būtiski vērtēt dažādus datus novada teritoriju kontekstā – 1. tabulā apkopota informācija no pašvaldības datiem, PMLP un Reģionālās attīstības indikatoru moduļa (turpmāk – RAIM) par katrā teritorijā reģistrēto iedzīvotāju skaitu, kopējo iekasēto iedzīvotāju ienākuma nodokli (turpmāk – IIN) gada laikā, teritoriju platību, kā arī pašvaldības ceļu un ielu garumu. Dati tabulā sakārtoti dilstošā secībā pēc teritorijās vidējā ieturētā IIN uz vienu deklarēto iedzīvotāju.

1. tabula

**Ieturētais iedzīvotāju ienākumu nodoklis, teritoriju platība un pašvaldības ceļu un ielu garums
(Pašvaldības dati, PMLP, RAIM)**

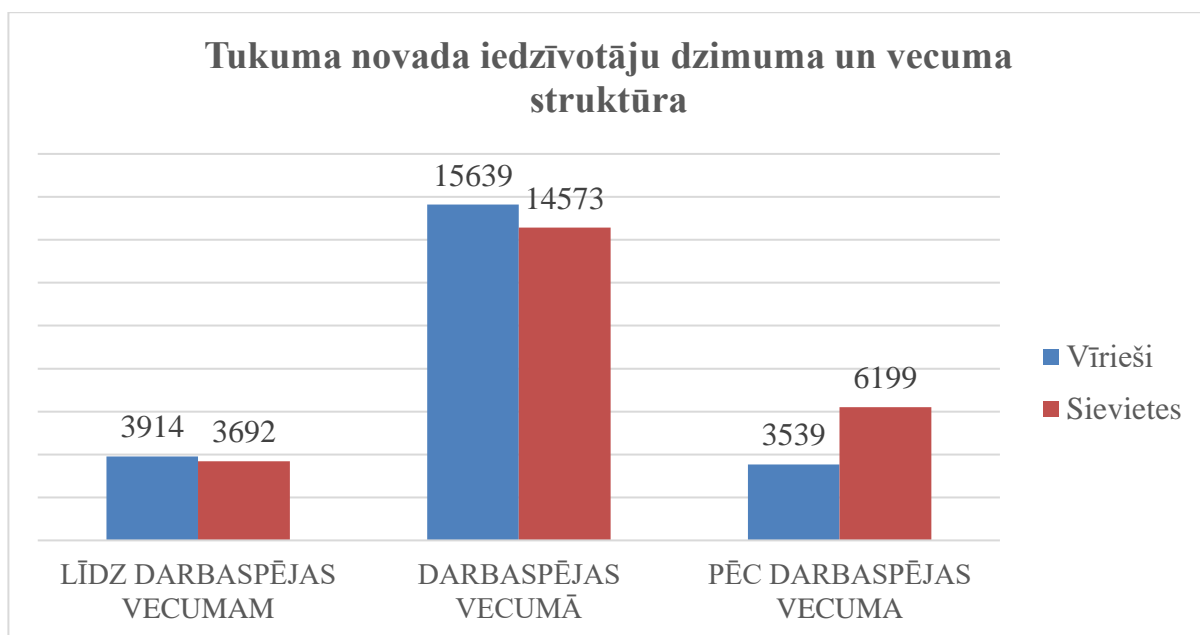
Teritorija	Ieturētais IIN pēc dekl. adreses (milj. EUR)	Iedzīvotāju skaits (PMLP 30.06.2021)	Vidējais ieturētais IIN uz iedz. (pēc dekl.adr.)	Platība (km ²)	Pašvaldības ceļu kopējais garums (km)	Pašvaldības ielu kopējais garums (km)
Lapmežciema pag.	1,87	2346	799	49,1	4,6	33,53
Tumes pag.	1,16	1736	666	112,0	47,4	5,7
Smārdes pag.	1,68	2448	662	214,7	92,8	11,7
Engures pag.	1,66	2554	660	132,6	9,3	35,4
Tukuma pilsēta	12,10	18040	656	13,4	-	111,4
Sēmes pag.	0,76	1219	615	145,0	57,7	1,4
Pūres pag.	0,85	1384	601	102,2	71,9	6,5
Jaunpils pag.	1,16	1931	586	157,1	117,7	10,7
Džūkstes pag.	0,78	1395	544	184,5	62,2	8,9
Kandavas pilsēta	2,04	3607	541	9,5	-	33,7
Slampes pag.	0,98	1849	531	155,0	71,5	10,1
Irlavas pag.	0,73	1349	522	114,0	77,9	3,4
Degoles pag.	0,33	645	508	67,4	37,0	0,6
Zentenes pag.	0,25	504	504	122,5	24,2	1,6
Cēres pag.	0,26	498	503	47,8	21,9	1,4
Viesatu pag.	0,17	347	469	52,4	18,7	1,8
Zantes pag.	0,25	522	465	96,2	43,0	3,1
Matkules pag.	0,26	562	457	63,1	42,4	3,2
Lestenes pag.	0,29	599	452	83,9	34,4	4,4
Zemītes pag.	0,31	651	450	98,2	35,2	5,7
Jaunsātu pag.	0,39	877	431	95,3	44,7	2,3
Kandavas pag.	0,58	1329	428	167,8	108,3	0,8
Vānes pag.	0,30	798	363	166,4	38,3	2,3
Kopā	29,18	47190		2450,1	1061,10	299,63

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk – CSP) jaunākajiem datiem apvienotajos novados ir salīdzinoši augsti dzimstības rādītāji attiecībā pret iedzīvotāju skaitu – 2020. gadā dzimušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem Tukuma un Engures novada teritorijā ir augstāks kā vidēji Latvijā (attiecīgi 11,0; 10,9 un 9,2 dzimušie uz 1000 iedzīvotājiem; skat. 4. attēlu) un tuvu Pierīgas rādītājiem (11,2). Kandavas novadā dzimstības rādītājs ir vienāds ar vidējo rādītāju Latvijā (9,2), taču Jaunpils novadā tas ir ievērojami zemāks par vidējo rādītāju Latvijā (attiecīgi 6,4 un 9,2). Analizējot dzimstības rādītāju dinamiku laikā no 2018. gada līdz 2020. gadam, redzams ievērojams samazinājums visu trīs novadu rādītājiem, izņemot Engures novadu, kas palicis gandrīz nemainīgs.

4. attēls. Dzimstības vispārīgais koeficients (uz 1000 iedzīvotāju) no 2018. līdz 2020. gadam (CSP).

Kā liecina PMLP dati par iedzīvotāju dzimuma un vecuma struktūru (skat. 5. att.), visvairāk Tukuma novadā iedzīvotāju ir darbības vecumā (30212 iedzīvotāji jeb 63,5 %). Pēc darbības vecuma ir 9738 iedzīvotāji (20,5 %), kas ir par 2132 iedzīvotājiem jeb 28 % vairāk kā līdz darbības vecumam (7606 iedzīvotāji jeb 16,0 % no visiem iedzīvotājiem). Līdz ar to arī Tukuma novadā, tāpat kā valstī kopumā, ir aktuāla sabiedrības novecošanās, tomēr novadā iezīmējas pozitīvāka tendence – ir par 0,7 % lielāks iedzīvotāju īpatsvars līdz darbības vecumam un par 0,5 % mazāks iedzīvotāju skaits virs darbības vecuma.

5. attēls. Tukuma novada iedzīvotāju vecuma un dzimuma struktūra 2021. gadā (PMLP).

Iedzīvotāju struktūra pēc vecuma apvienotajos novados ir līdzīga (skat. 2. tabulu), bet nedaudz augstāks iedzīvotāju īpatsvars vecumā pirms darbaspējas un nedaudz zemāks pēc darbaspējas ir novērojams Tukuma novadā.

2. tabula

Iedzīvotāju skaita sadalījums pa vecuma grupām apvienotajos novados 2021. gadā (PMLP)

	Tukuma novads		Kandavas novads		Engures novads		Jaunpils novads	
Līdz darbaspējas vecumam	5105	17%	1100	14%	1067	14%	334	15%
Darbaspējas vecumā	18915	63%	5167	64%	4632	63%	1498	65%
Pēc darbaspējas vecuma	5814	19%	1772	22%	1682	23%	470	20%
Kopā	29834		8039		7381		2302	

Iedzīvotāju vecuma grupu dinamika laika periodā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 1. janvārim attiecībā pret darbaspēju apvienotajos novados attēlota 3. tabulā. Visos novados apskatītajā laika periodā novērota negatīva darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita dinamika, bet krasākās atšķirības vērojamas līdz darbaspējas iedzīvotāju grupā, kur Engures novadā novērojams pat pieaugums par 9 % jeb 88 iedzīvotājiem, bet Kandavas novadā četru gadu periodā izveidojies šīs iedzīvotāju grupas samazinājums - 12,4 % jeb par 155 iedzīvotājiem.

3. tabula

Iedzīvotāju skaita dinamika vecuma grupās apvienotajos novados no 2017. līdz 2021. gadam (PMLP)

	01.01.2021	01.01.2017.	Izmaiņas absolūtā vērtībā (2021. g. pret 2017. g.)	Izmaiņas relatīvā vērtībā (2021. g. pret 2017. g.)
TUKUMA NOVADS				
Līdz darbaspējas vecumam	5105	5139	-34	-0,7%
Darbaspējas vecumā	18915	19350	-435	-2,2%
Pēc darbaspējas vecuma	5814	6013	-199	-3,3%
KANDAVAS NOVADS				
Līdz darbaspējas vecumam	1100	1255	-155	-12,4%
Darbaspējas vecumā	5167	5551	-384	-6,9%
Pēc darbaspējas vecuma	1772	1793	-21	-1,2%

ENGURES NOVADS				
Līdz darbaspējas vecumam	1067	979	88	9,0%
Darbaspējas vecumā	4632	4712	-80	-1,7%
Pēc darbaspējas vecuma	1682	1798	-116	-6,5%
JAUNPILS NOVADS				
Līdz darbaspējas vecumam	334	365	-31	-8,5%
Darbaspējas vecumā	1498	1607	-109	-6,8%
Pēc darbaspējas vecuma	470	492	-22	-4,5%

Atsevišķi salīdzinot iedzīvotāju struktūras izmaiņas Tukuma pilsētā un pārējos apvienotā novada pagastos un Kandavas pilsētā laika posmā no 2017. līdz 2021. gadam (skat. 4. tabulu), var secināt, ka nozīmīgākā atšķirība ir straujāks iedzīvotāju skaita samazinājums darbaspējas vecuma grupā Tukuma novada pagastu un Kandavas pilsētas teritorijā atšķirībā no Tukuma pilsētas (attiecīgi - 4,44 % un 1,17 %).

4. tabula

**Iedzīvotāju skaita dinamikas salīdzinājums pa reģioniem vecuma grupās periodā,
2017. gadu salīdzinot ar 2021. gadu (PMLP)**

	Līdz darbaspējas vecumam	Darbaspējas vecumā	Pēc darbaspējas vecuma
Tukuma novadā	-1,71%	-3,23%	-3,55%
Tukuma pilsētā	-1,95%	-1,17%	-3,31%
Pagastos un Kandavas pilsētā	-1,53%	-4,44%	-3,68%
Vidēji Latvijā	-1,13%	-2,32%	-2,99%
Kandavas pilsētā	-12,48%	-6,77%	-0,12%

Nodarbinātība, bezdarbs un darba samaksa

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras datiem (turpmāk – NVA) vidējais bezdarba līmenis novadā uz 2021. gada 31. decembri ir 5,3 %, kas ir nedaudz augstāk kā valstī kopumā – 5,1 % un ievērojami augstāks kā Pierīgā – 3,9 %. Vērtējot bezdarba līmeni 2021. gada jūlijā, var secināt, ka situācija nav būtiski mainījies un nav novērojama sezonālitate – Tukuma novadā 5,4 %; Valstī – 5,4 %; Pierīgā – 4,1 %.

Bezdarba rādītājs apvienoto novadu teritorijā 2020. gada 31. decembrī un 2021. gada 30. jūnijā ir bijis robežās no 4,9 % līdz 6,2 % (skat. 5. tabulu) ar zemāko rādītāju Engures novadā, bet augstāko rādītāju Tukuma novadā.

5. tabula

Reģistrēto bezdarbnieku skaits Tukuma novadā (NVA)

Teritorija	2021. gada 30. jūnijs		2020. gada 31. decembris	
	Reģistrēto bezdarbnieku skaits	Bezdarba līmenis (%)	Reģistrēto bezdarbnieku skaits	Bezdarba līmenis (%)
Tukuma novads	1030	6,2	1008	6,0
Kandavas novads	276	5,9	266	5,7
Jaunpils novads	69	5,2	73	5,5
Engures novads	206	4,9	211	5,1

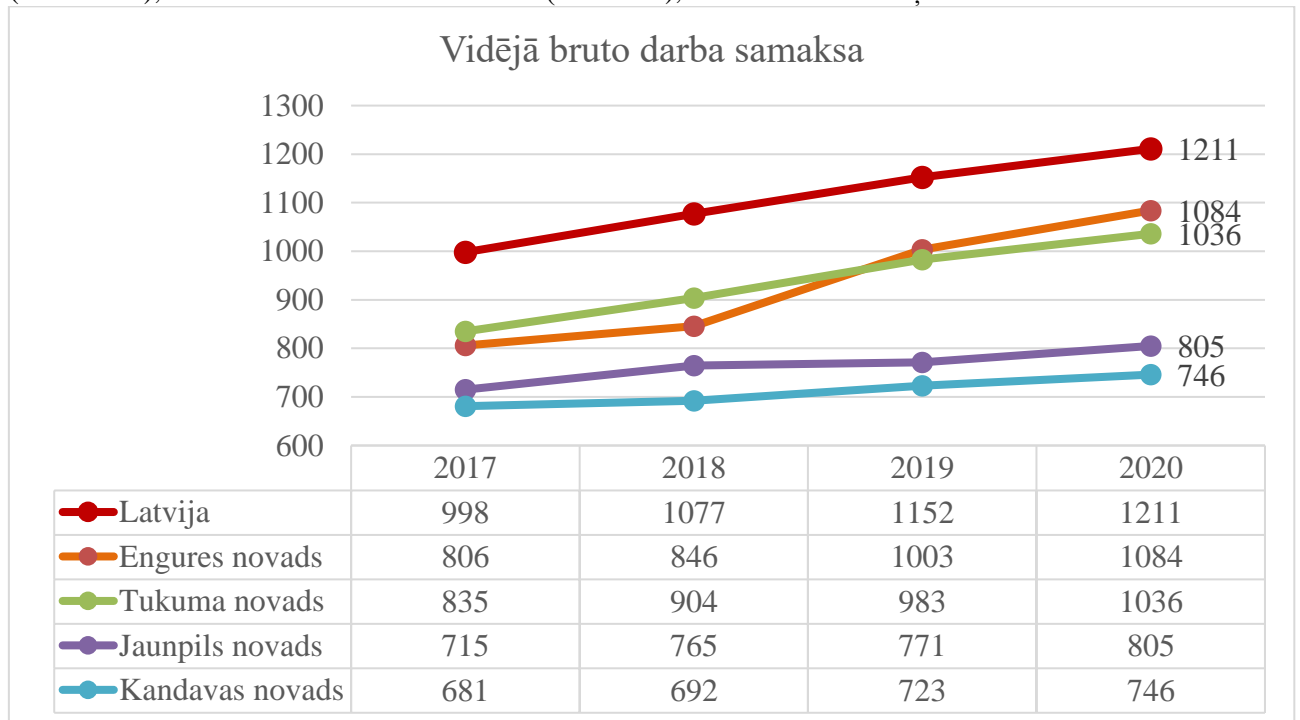
Vērtējot reģistrēto bezdarbnieku sadalījumu pa vecuma grupām līdzšinējo novadu ietvaros, ir novērojamas zināmas atšķirības (skat. 6. tabulu). Engures novadā lielākais bezdarbnieku skaits ir vecuma grupās no 50 – 54 gadiem un no 55 – 59 gadiem. Taču Kandavas un Tukuma novadā lielākais bezdarbnieku skaits ir vecuma grupā no 25 – 29 gadiem, bet Jaunpils novadā – vecuma grupā no 30 – 34 gadiem.

Reģistrēto bezdarbnieku skaits Tukuma novadā (NVA)

Novadi pirms reformas	Vecuma grupas										Kopā
	15 - 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 un vairāk	
Engures nov.		13	27	23	26	19	22	31	31	19	211
Jaunpils nov.		8	9	14	5	6	5	9	7	10	73
Kandavas nov.	8	31	40	22	20	17	28	27	36	37	266
Tukuma nov.	6	72	156	131	111	105	92	114	113	108	1008
Bezdarbnieku skaits īpatsvars vecuma grupā no kopējā skaita (%)											
Engures nov.	0%	6%	13%	11%	12%	9%	10%	15%	15%	9%	
Jaunpils nov.	0%	11%	12%	19%	7%	8%	7%	12%	10%	14%	
Kandavas nov.	3%	12%	15%	8%	8%	6%	11%	10%	14%	14%	
Tukuma nov.	1%	7%	15%	13%	11%	10%	9%	11%	11%	11%	

Saskaņā ar jaunākajiem CSP datiem par atalgojumu apvienotajos novados un valstī 2020. gadā bruto vidējā alga publiskajā un privātajā sektorā (privātajā sektorā tiek apkopota informācija tikai par uzņēmumiem, kuros nodarbināti vismaz 50 darbinieki) atšķiras ievērojami. Augstākā darba samaksa ir Engures novadā (1084 EUR), bet zemākā – Kandavas novadā (746 EUR), kas veido 45 % atšķirību.

6. attēls. Vidējās bruto darba samaksas dinamika (CSP).

Atšķirīga tendence vērojama arī algu pieaugumā apskatītajā laika periodā (skat. 7. tabulu): Engures un Tukuma novadā vērojama pozitīva tendence, jo vidējās darba algas pieaugums pat pārsniedz Latvijas vidējos rādītājus, bet Kandavas un Jaunpils novadā algu pieaugumā būtiski atpaliek no vidējiem rādītājiem valstī.

Reģistrēto bezdarbnieku skaits Tukuma novadā (NVA)

	Darba samaksas pieaugums no 2017. g. - 2020. g.	
	Absolūtais pieaugums	Procentuālais pieaugums
Latvija	213	21,3%
Engures novads	278	34,5%
Tukuma novads	201	24,1%
Jaunpils novads	90	12,6%
Kandavas novads	65	9,5%

Uzņēmējdarbība

Uzņēmējdarbības situācija novada pilsētās un pagastos pēc uzņēmumu un komersantu reģistrācijas adreses apkopota tabulā Nr. 8, kur dati saranžēti pēc uzņēmumu un komersantu nomaksātā IIN 2020. gadā. Dati parāda, ka izaicinājumus novadā rada ļoti atšķirīga situācija novada teritorijās, piemēram, ir pagasti, kuros koncentrējas uzņēmējdarbība, bet citos uzņēmējdarbības intensitāte ir salīdzinoši zema.

8. tabula

Uzņēmējdarbība novada teritorijās (VID, Lursoft)

Teritorija	Darbinieku skaits 2020	Uzņēmumu nomaksātais IIN 2020 (Tūkst. EUR)	Uzņēmumu, komersantu skaits
Tukuma pilsēta	4611	6789,4	1081
Smārdes pag.	772	1147,5	318
Jaunpils pag.	507	739,9	188
Tumes pag.	455	729,1	179
Pūres pag.	408	598,4	148
Engures pag.	460	592,4	219
Slampes pag.	358	433,4	194
Lapmežciema pag.	412	385,2	232
Sēmes pag.	197	385,0	134
Kandavas pilsēta	497	373,9	187
Kandavas pag.	258	291,6	210
Degoles pag.	80	228,7	67
Lestenes pag.	131	155,1	56
Jaunsātu pag.	54	125,6	60
Irlavas pag.	124	75,8	136
Džūkstes pag.	108	64,2	164
Zantes pag.	50	52,5	94
Zentenes pag.	92	52,0	101
Cēres pag.	40	41,2	63
Zemītes pag.	54	27,1	73
Vānes pag.	53	17,3	122
Viesatu pag.	5	7,0	35
Matkules pag.	28	1,2	76

Uzņēmējdarbība Tukuma novadā ir pārstāvēta visa veida nozarēs, taču saskaņā ar Lursoft un Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) datiem visnozīmīgākā no tām ir apstrādes rūpniecība (skat. 9. tabulu), kurā strādājošie uzņēmumi veido 39,3 % no visa Tukuma novada uzņēmumu nomaksātā IIN. Tai seko lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība ar 14,2 % un būvniecība ar 11,6 % no kopējā nomaksātā IIN. Arī pēc nodarbināto skaita (28,2 %) un apgrozījuma (44,0 %) apstrādes rūpniecība ar ievērojamu atrāvienu ir pirmajā vietā novadā, salīdzinot ar citām nozarēm pēc 2020. gada rādītājiem. Turklāt, tās radītais apgrozījuma un IIN īpatsvars ir ievērojami lielāks par tās nodarbināto īpatsvaru, kas norāda uz nozarē strādājošo uzņēmumu iespējām radīt augstāku pievienoto vērtību, kas, savukārt, dod iespēju maksāt augstāku atalgojumu darbiniekiem.

Nozaru sadalījums pēc nomaksājamiem iedzīvotāju ienākuma nodokļiem, apgrozījuma un darbinieku skaita Tukuma novadā pēc 2020. gada datiem (Lursoft, VID)

Tautsaimniecības nozare	IIN (2020)	Apgrozījums (2020)	Darbinieku skaits (2020)
Apstrādes rūpniecība	39,3%	44,0%	28,2%
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	14,2%	14,2%	12,9%
Būvniecība	11,6%	7,6%	8,7%
Transports un uzglabāšana	7,8%	4,6%	7,3%
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	7,2%	18,2%	14,9%
Veselība un sociālā aprūpe	6,1%	1,5%	4,0%
Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	2,7%	1,6%	2,4%
Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	1,9%	1,6%	2,8%
Operācijas ar nekustamo īpašumu	1,7%	1,1%	2,6%
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	1,5%	1,6%	1,3%
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	1,4%	1,1%	4,0%
Administratīvo dienestu darbība	1,3%	0,4%	1,7%
Komunālie pakalpojumi	0,9%	0,7%	0,5%
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	0,6%	0,4%	0,8%
Citi pakalpojumi	0,6%	0,6%	4,3%
Māksla, izklaide un atpūta	0,6%	0,3%	1,4%
Finanšu un apdrošināšanas darbības	0,4%	0,2%	0,3%
Izglītība	0,2%	0,0%	0,5%
Citas nozares	0,0%	0,0%	1,6%

Jāatzīmē, ka vairāki nozīmīgi uzņēmumi datus netiek norādīti, jo nav reģistrēti Tukuma novadā, piemēram, SIA “Daiļrade koks” Tukuma ražotne, kas vēl vairāk akcentētu apstrādes rūpniecības nozīmi, un SIA “RIMI LATVIA”, SIA “MAXIMA Latvija”, AS “Kesko Senukai Latvia” un citi mazumtirdzniecības uzņēmumi, kas būtiski ietekmētu mazumtirdzniecības nozares īpatsvaru. Kā arī vēl citi uzņēmumi, kuru filiāles darbojas novadā. Tomēr parādītā statistika ir vērā ņemama, analizējot kopējo situāciju un plānojot dažāda veida atbalstu uzņēmējdarbībai budžeta vai Eiropas fondu finansējuma ietvaros.

Arī lielāko uzņēmumu sarakstā iekļuvušie uzņēmumi parāda apstrādes rūpniecības nozīmi Tukuma novadā: 11 no 20 lielākajiem uzņēmumiem darbojas apstrādes rūpniecības jomā (skat. 10. tabulu).

Lielākie Tukuma novadā reģistrētie uzņēmumi pēc apgrozījuma 2020. gadā (Lursoft)

Uzņēmums	Darbības joma	Apgrozījums 2020. gadā, EUR	Apgrozījuma pieaugums (%)
AS "Tukuma Piens"	Piena pārstrāde un siera ražošana	66371774	15%
SIA "Skonto Plan Ltd"	Metāla durvju un logu ražošana	41418181	-18%
SIA "Puratos Latvia"	Cita veida augļu un dārzeņu pārstrāde un konservēšana	23181825	2%
SIA "Vilomix Baltic"	Lauksaimniecības dzīvnieku barības ražošana	18822776	8%
SIA "TIMBEREX GROUP"	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	17950792	-16%
STRABAG SIA	Ceļu un maģistrāļu būvniecība	16628290	-32%
AS "Jaunpils pienotava"	Piena pārstrāde un siera ražošana	16336220	20%
SIA "DEKŠŅI"	Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos	15658680	4%
SIA "ALANTE"	Farmaceutisko izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos	12976519	5%
SIA "VĪTOLI AMI"	Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos	9336364	31%
"CSK STEEL" SIA	Metāla konstrukciju un to sastāvdaļu ražošana	7847901	-2%
SIA "TELMs"	Elektroapgādes un telekomunikāciju sistēmu būvniecība	7646523	5%
SIA "AMATNIEKS"	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	6496636	-31%
SIA "SNICKERS PRODUCTION, LATVIA"	Darba apģērbu ražošana	6267760	6%
AS "TUKUMA STRAUME"	Lauksaimniecības dzīvnieku barības ražošana	5945793	-8%
"LINDSTROM PRODEM" SIA	Darba apģērbu ražošana	5843869	2%
AS "DELTA LV"	Kravu pārvadājumi pa autoceļiem	5627976	7%
SIA "UNDA"	Zivju, vēžveidīgo un mīkstmiešu pārstrāde un konservēšana	5593063	35%
SIA "Tukuma slimnīca"	Slimnīcu darbība	5298152	-1%
LPPKS "RAIBAĻAS"	Lauksaimniecības izejvielu, dzīvju lopu, tekstilizejvielu un pusfabrikātu vairumtirdzniecības starpnieku darbība	4815336	1%

Tūrisms

Tūrisms ir viena no vadošajām eksporta nozarēm pasaulē, kas līdz 2020. gada sākumam stabili attīstījās un bija nozīmīga eksporta nozare visās valstīs, arī Latvijā. Tā kā tūrisma nozarei ir liels multiplikatora efekts, tā izaugsme dod pieprasījuma stimulu ēdināšanas, transporta, veselības, izklaides un tirdzniecības pakalpojumiem. Nacionālā mērogā tūrisms ir arī viens no mārketinga instrumentiem, ko pašvaldība var izmantot iedzīvotāju dzīvesvietas izvēlei, piesaistot tos aktīvās ekonomiskās un sociāli kulturālās dzīves dēļ, tādēļ tūrisma attīstības veicināšana ir nozīmīga pašvaldības darbībā.

Tūrisms un brīvā laika pavadīšana ir viena no nozarēm, kas veido Tukuma novada ekonomisko specializāciju. Pašvaldības darbība tūrismā kā teritorijas mārketingā ir vērsta uz Tukuma novada apmeklētāju skaita palielināšanu, apmeklējuma ilguma palielināšanu un uz atkārtotu apmeklējumu sekmēšanu. Pašvaldības uzdevums ir sekmēt novada uzņēmēju atbalstu un tūrisma produktu attīstību, radīt labvēlīgu vidi viesmīlības uzņēmumu darbībai, prasmīgi izmantojot mārketingu un zīmolveidību, piesaistīt novadam dažādas apmeklētāju mērķa grupas.

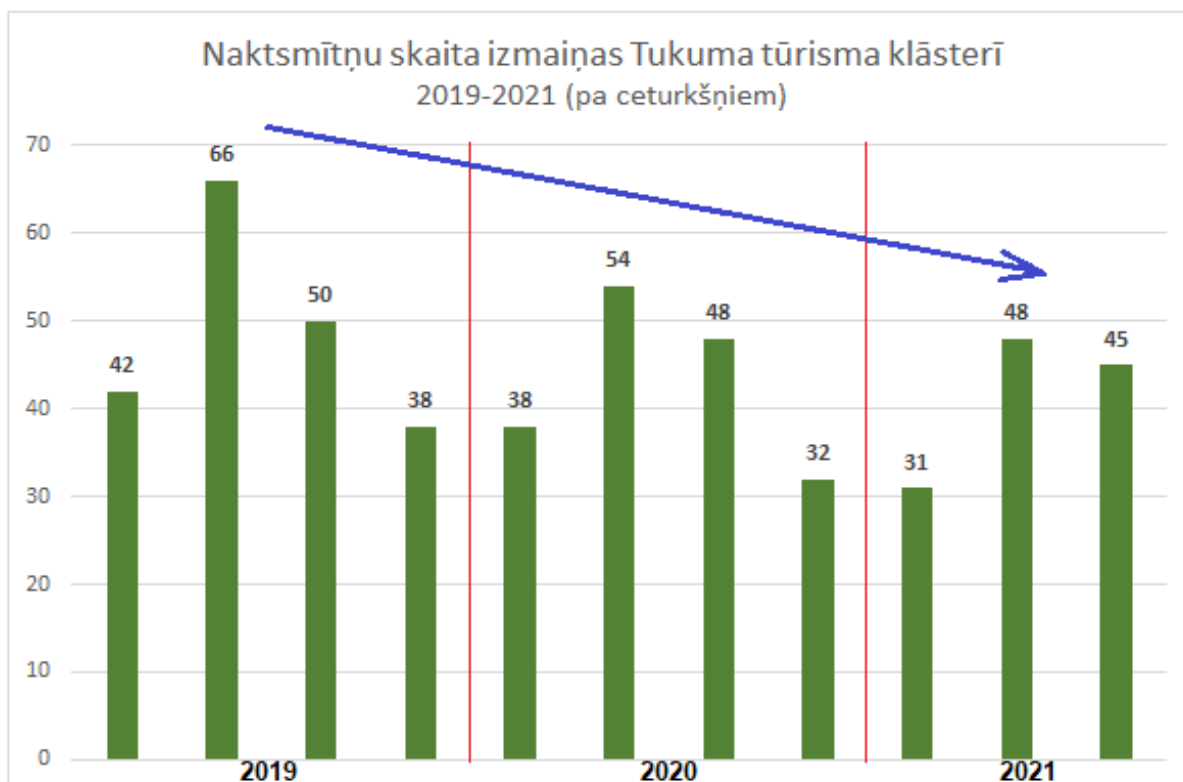
Jaunais Tukuma novads arī līdz 2022. gadam strādājis kā viens tūrisma galamērķis, agrākajiem četriem novadiem veidojot vienotu Tukuma tūrisma klasteri, lai kļūtu par konkurētspējīgu mērķteritoriju Latvijas tūrisma tirgū. Galvenie Tukuma tūrisma klastera produkti ir dažādie apskates objekti – dabas un kultūras tūrisma piedāvājumā, kas ir nozīmīgs resurss dažādu nišu tūrisma veidošanai, kā arī plašā piekrastes josla, kurā koncentrējušies aptuveni 40 % novada naktsmītņu. Līdz 2020. gadam starp galvenajiem tūrisma piedāvājumiem bija arī kultūras un sporta pasākumi, taču Covid-19 radītās krīzes un no tās izrietošo aizliegumu dēļ tie pēdējos divus gadus izzuduši, kas vērojams un ar ko izskaidrojami arī tūrisma statistikas dati par nozares situāciju novadā. Ņemot vērā nepārtrauktos liegumus darbībai gan tradicionālajām kultūras apskates vietām, gan visiem servisa pakalpojumiem, Covid-19 radītās krīzes laikā īpaši nozīmīgs tūrisma piedāvājumā 2020. un 2021. gadā bijis dabas tūrisma piedāvājums – dabas parki, dabas objekti, takas, pārgājieni un velo maršruti, kā arī muzeju un citu apskates vietu radītās brīvdabas ekspozīcijas.

Tūrisms un Covid-19

Ja 2020. gadā, ņemot vērā Covid-19 radīto krīzi, kopējais Tukuma tūrisma reģiona - tagadējā Tukuma novada apmeklējumu skaits salīdzinājumā ar 2019. gadu (normālu tūrisma darbības periodu) kopumā sarucis par 27,5 %, tad lielākā daļa apmeklējumu – 76,6 % fiksēti tieši dažādos apskates objektos, un jo īpaši tieši dabas objektos. 2020. gadā TOP 10 apskates objektu vidū četri apmeklētākie objekti ir tieši dabas takas un teritorijas: Ķemeru nacionālais parks (125 tūkstoši apmeklējumu), dabas parks “Abavas senleja” (50 tūkstoši apmeklējumu), dabas parks “Engures ezers” (48 tūkstoši apmeklējumu) un dabas taka “Viesatas upesloki” (38 tūkstoši apmeklējumu), un līdzīga situācija varētu būt arī bijusi 2021. gadā (statistikas dati no tūrisma uzņēmējiem un apskates vietām 2022. gada janvārī-februārī vēl tiek apkopota). Šobrīd zināms, ka dabas teritoriju apmeklējums atsevišķās dabas takās ir divkārtšojies un trīskārtšojies, savukārt muzejos tas sarucis līdz pat 50 % salīdzinājumā ar 2020. gadu.

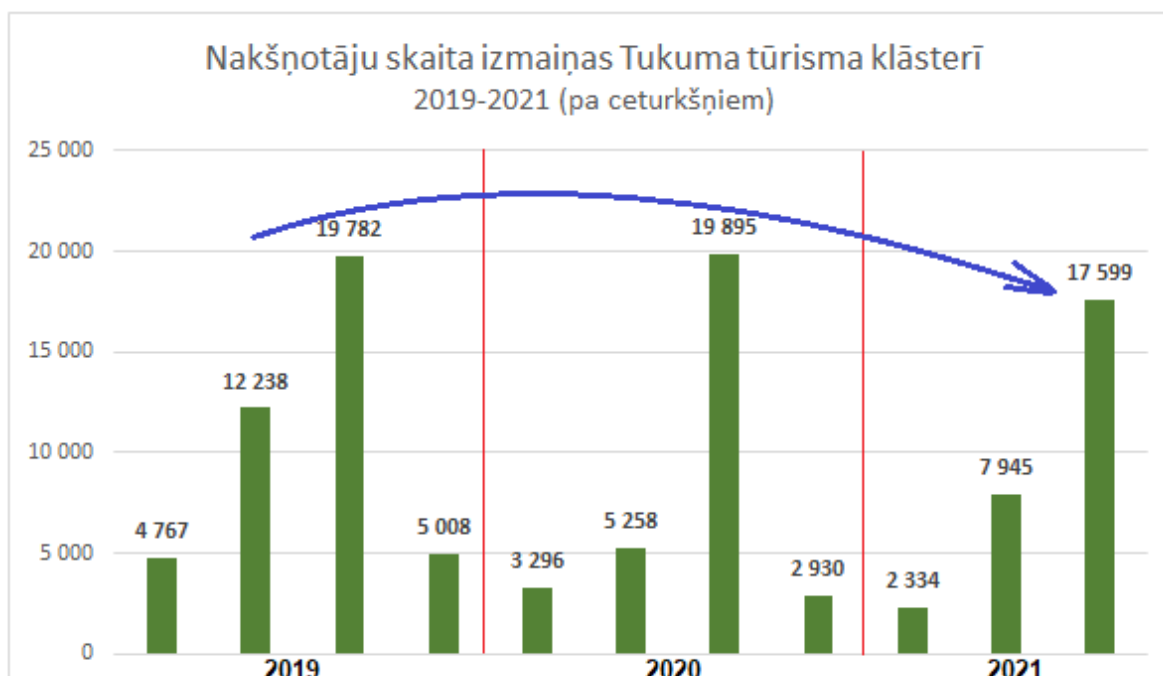
2020. gadā vislielākais ir pasākumu apmeklētības kritums, apmeklējumu skaitam, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, samazinoties gandrīz piecas reizes. Provizoriski tiek prognozēts, ka arī 2021. gadā šis rādītājs ir ļoti zems, jo pasākumu rīkošanas noteikumi bija vēl striktāki nekā 2020. gadā.

Par katastrofālo Covid-19 pandēmijas ietekmi uz tūrisma nozares attīstību Tukuma novadā liecina arī Centrālās statistikas pārvaldes dati par naktsmītņu darbību Tukuma novadā pēdējo trīs gadu laikā (2019. gads – normālais tūrisma sezonas gads un 2020. un 2021. gads – pandēmijas ietekmes periods). Tā 2021. gada vasaras sezonā samazinājies ir darbojošos naktsmītņu skaits, salīdzinājumā ar 2019. gadu – pēdējo normālo tūrisma gadu: 2. ceturksnī par 27,3 %, bet 3. ceturksnī – par 10 %.

7. attēls. **Naktsmītņu skaita izmaiņas Tukuma tūrismā klāsterī pa ceturkšņiem (2021. gads – 3 ceturksņi).** Avots: CSP

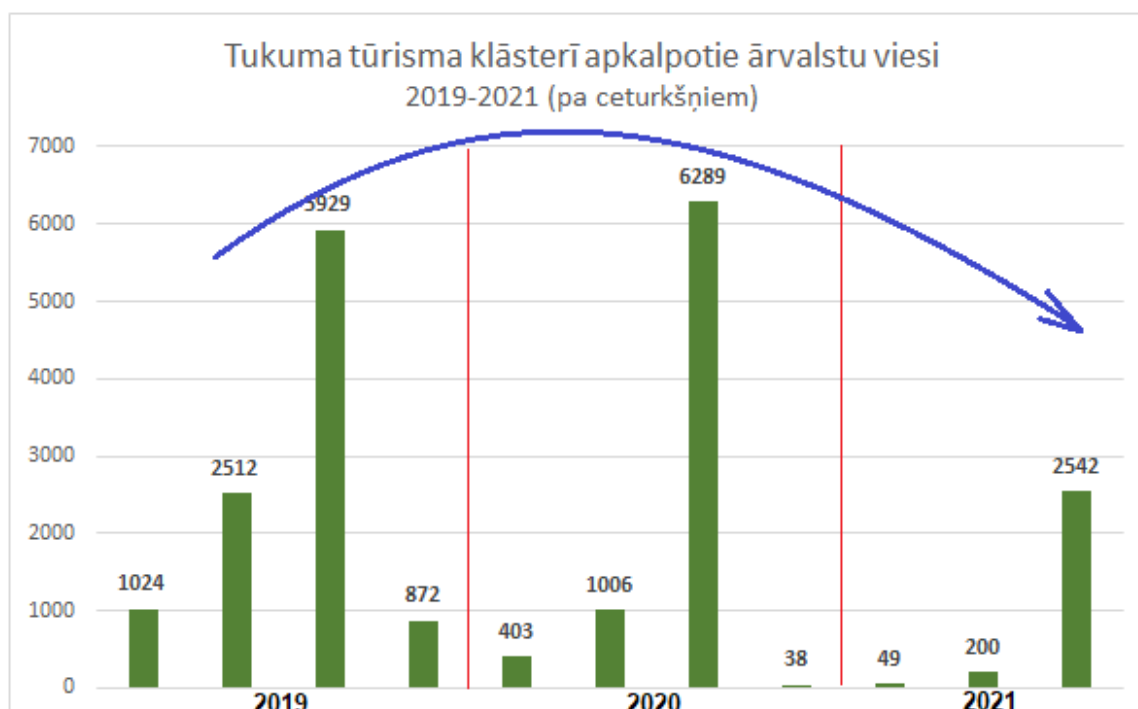
Līdzīgs uzrādījies arī nakšņotāju skaita kritums 2021. gadā, salīdzinot ar 2019. gadu: attiecīgi 2. ceturksnī par 35 % un 3. ceturksnī par 11 %.

8. attēls. **Nakšņotāju skaita izmaiņas Tukuma tūrismā klāsterī pa ceturkšņiem (2021. gads – 3 ceturksņi).** Avots: CSP

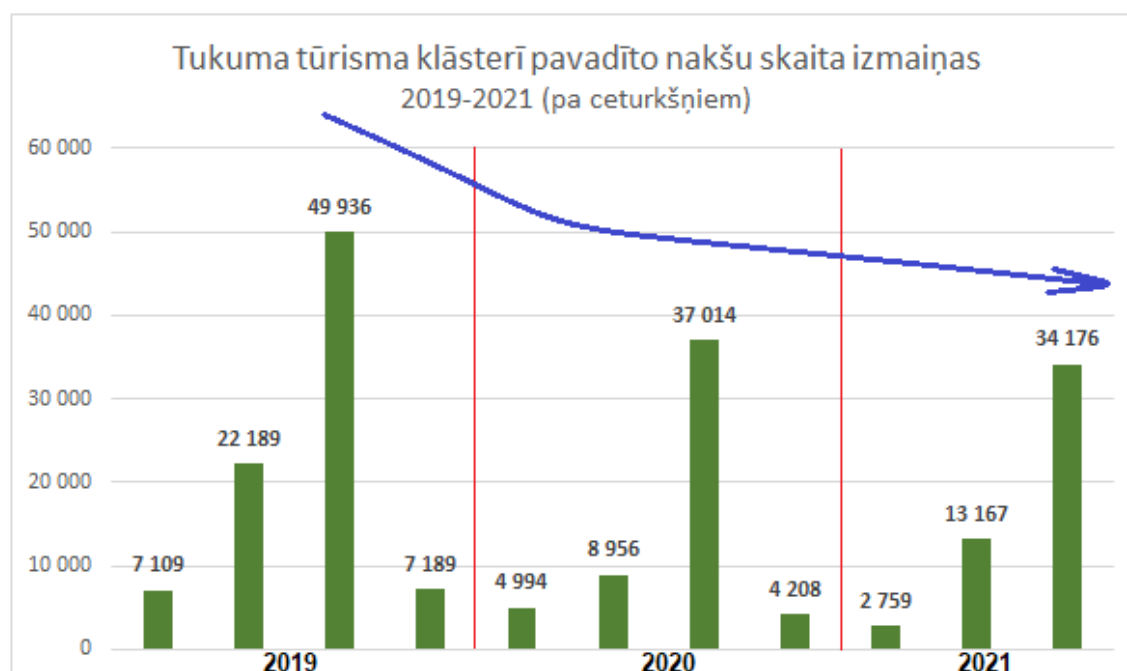
Nemot vērā valstī pastāvošos ierobežojumus, 2021. gadā krasi krities ir naktsmītnēs apkalpoto ārvalstu tūristu skaits. Ja 2020. gadā, neskatoties uz ierobežojumiem, tika izveidots īpašs “Baltijas burbulis” atvieglotai Lietuvas, Igaunijas un Somijas tūristu ceļošanai pa Latviju, un ārvalstu nakšņotāju skaits novada naktsmītnēs bija pat lielāks nekā 2019. gadā, tad 2021. gadā ierobežojumi jebkāda veida atpūtas, izklaides

un kultūras darbībai bija tik lieli un mainīgi, ka ārvalstu nakšņotāju skaits novada naktsmītnēs 3. ceturksnī samazinājās par 57,1 %, salīdzinot ar 2019. gadu, un 59,6 %, salīdzinot ar 2020. gadu).

9. attēls. Ārvalstu nakšņotāju skaita izmaiņas Tukuma tūrisma klāsterī pa ceturkšņiem (2021.gads – 3 ceturkšņi). Avots: CSP

Vienīgais pozitīvais rādītājs 2021.gada nakšņošanas datu statistikā – nedaudz, bet salīdzinot ar 2020.gadu, palielinājies vidējais uzturēšanās ilgums 3.ceturksnī: no 1,86 naktīm 2020.gadā uz 1,94 naktīm 2021.gadā. Taču šis rādītājs atpaliek no 2019.gada rādītāja, kad vidējais uzturēšanās ilgums ceļotājiem aktīvākajā tūrisma sezonas laikā bija 2,52 nakts.

10. attēls. Tukuma tūrisma klāsterī pavadīto nakšu skaita izmaiņas pa ceturkšņiem (2021.gads – 3 ceturkšņi). Avots: CSP

Tūrisma mārketinga

Lai atgrieztu Tukuma novadu un Tukuma tūrisma klasteri spēcīgāko Latvijas tūrisma galamērķu TOP 10 sarakstā, svarīgi strādāt gan pie atbilstošas infrastruktūras un tūrisma produktu un piedāvājumu izveides, gan pie teritorijas mārketinga aktivitātēm. Ņemot vērā 2022. gada prognozēto eventuālo nozares attīstību, teritorijas mārketingam jāstrādā ne vien uz galamērķu tirgiem kopumā, bet obligāti veidojami nišu tūrisma piedāvājumi, uzrunājot īpaši mērķētas ceļotāju mērķa grupas: dabas un aktīvā tūrisma dalībnieki, ģimenes ar bērniem, brīvdienu ceļotāji (atpūtnieki pie jūras) u. c., ņemot vērā īstermiņa un ilgtermiņa noteiktos nozares darbības ierobežojumus.

2022. gadā ielānāts veidot gan Tukuma novada tūrisma izdevumus, gan kopīgus ar Kurzemes partneriem kopējai nozares, kā arī nošu produktu attīstībai.

11. attēls. Tukuma un apkārtnes tūrisma ceļvedis 2021/2022 – vāks un nišu piedāvājuma atvērums

Piedāvājumu kvalitātes uzlabošanai iecerēts izveidot Tukuma pilsētas audio gidus vairākiem pilsētas maršrutiem, kā arī sagatavot jaunus maršrūtus pilsētas un apkārtnes apceļošanai.

Investīcijas 2022. gadam

Ar Eiropas Savienības struktūrfondu finansiālu atbalstu, valsts budžeta finansējumu un pašvaldības līdzfinansējumu 2022. gadā īstenojami pašvaldības attīstībai nozīmīgi projekti.

Turpinās 2018. gadā uzsāktā Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) projekta “Tukuma vispārējās izglītības iestāžu mācību vides uzlabošana” īstenošana par kopējo projekta summu 9 327 495,61 EUR. Ar Eiropas Savienības struktūrfonda atbalstu 2018.-2022. gadā tiek modernizētas četras skolu ēkas Tukuma pilsētā: Tukuma 2. vidusskola, Tukuma E. Birznieka-Upīša 1. pamatskola, Tukuma Raiņa Valsts ģimnāzija un bijušās Tukuma 2. pamatskolas ēka. Skolās tiek ieviesti jauni informācijas un komunikāciju tehnoloģiju risinājumi un iegādāts datortehnikas aprīkojums un jauns aprīkojums iegādāts dabaszinātņu kabinetiem. Tukuma 2. vidusskolas ēkai 2020.-2021. gadā veikta pilna skolas pārbūve un uzbūvēta piebūve sākumskolas klasēm (SIA “Bildberg”), iegādātas modernas un mūsdienām atbilstošas mēbeles (SIA “Rīgas krēslu fabrika”) un 2022. gadā tiks uzstādīta jauna datortehnika.

Turpināsies 2020. gadā apstiprinātā ERAF projekta “Pakalpojumu infrastruktūras attīstība Deinstitutionalizācijas plāna īstenošanai Tukuma novada pašvaldībā” aktivitātes, kuras pabeidzamas 2022. gadā par 2,7 milj. EUR. Projektā paredzēts attīstīt septiņus objektus. 2020. gadā noslēgti un 2021. gadā tika pabeigti projektēšanas darbi objektiem: telpu atjaunošana Alternatīvās aprūpes pakalpojumu centrā “Rīti” Slampes pagastā (2021. gadā uzsākta arī pārbūve, ko veic SIA “Telms”); telpu grupu vienkāršotā atjaunošana ēkā Raudas ielā 8, Tukumā (2021. gadā uzsākta arī pārbūve, ko veic SIA “Amatnieks”); 1. stāva telpu pārbūve par specializēto darbnīcu “Sapņi”, Irlavā, Irlavas pagastā; Jauniešu mājas un palīgēkas jauna būvniecība, “Irlavas vidusskola”, Irlavas pagastā; Ārpusģimenes aprūpes dzīvojamās mājas un palīgēkas jauna būvniecība Kurzemes ielā 76, Tukumā; grupu dzīvokļa dzīvojamās mājas jauna būvniecība “Rīti”, Slampes pagastā; ēkas Celtnieku ielā 3, Tukumā, pārbūve.

Sociālā māja “Lodes”, Jaunpils pagastā, Tukuma novadā, top projekta “Deinstitucionalizācija – sociālo pakalpojumu izveide un attīstība Jaunpils novadā” ietvaros. Tiek veidots sociālo pakalpojumu centrs, kurā tiks nodrošināta diennakts sociālā rehabilitācija, aprūpe un patstāvīga dzīvesvieta deviņām personām ar garīga rakstura traucējumiem, kā arī tiks piedāvāta „atelpas brīža” pakalpojuma infrastruktūra ar divām vietām. Projekta kopējie izdevumi 461 962,97 *euro*.

2020. gada 23. novembrī tika iesniegts ERAF projekts “Energoefektivitātes paaugstināšana PII “Vālodzīte””, par kura īstenošanu 2021.-2022. gadā ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru 2021. gada 31. maijā parakstīta vienošanās. 2021. gadā tika pabeigti projektēšanas darbi un izsludināts atklāts konkurss būvdarbiem. Kopējās ERAF projekta izmaksas 1,776 milj. *euro*, būvniecības – 2 661 411,16 *euro*. Lai samazinātu primārās enerģijas patēriņu, sekmējot energoefektivitātes paaugstināšanu pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes “Vālodzīte” ēkā Tukumā un pašvaldības izdevumu samazināšanos par siltumapgādi, tiks veikta ēkas pārbūve. Vienlaikus ar siltināšanas darbiem paredzēts veikt visas ēkas un tīklu – ūdensvada, kanalizācijas, elektrības, vājstrāvu, apkures sistēmas, ventilācijas pārbūvi.

Ar Eiropas Sociālā fonda (turpmāk - ESF) finansējumu turpinās 2017. gadā sāktā projekta “Veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumu pieejamība Tukuma novadā, jo īpaši teritoriālās, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, īstenojot vietēja mēroga pasākumus” īstenošana. 2021. gadā notikušas dažāda veida fizisko aktivitāšu nodarbības pieaugušajiem un bērniem, nodarbības par seksuālo un reproduktīvo veselību, garīgās veselības veicināšanas nodarbības, pasākumi atbilstoši tematiskajām veselības dienām pasaulē. Nodarbību izmaksas 100 % apmērā tiek segtas no projekta līdzekļiem kopsummā 575 240,00 *euro*. Projektam pagarināts termiņš līdz 2023. gada 31. augustam.

Arī Kandavas un pagastu apvienības pusē turpinās ESF projekts „Slimību profilakses un veselības veicināšanas pasākumi Tukuma novadā, Kandavas un pagastu apvienībā”, kura mērķis ir uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumiem visiem Tukuma novada iedzīvotājiem, jo īpaši teritoriālās, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, īstenojot aktivitātes Tukuma novadā, Kandavas un pagastu apvienības teritorijā. Projekts tiks realizēts laika periodā no 2017. gada 7. jūnija līdz 2023. gada 31. maijam. Kopējās projekta izmaksas ir 169 278,00 *euro*, tai skaitā Eiropas Sociālā fonda finansējums 143 886,30 *euro* apmērā un valsts budžeta finansējums 25391,70 *euro* apmērā.

Līdz pat 2023. gadam arī Jaunpilī un Viesatās turpināsies ESF projekta “Slimību profilakses un veselības veicināšanas pasākumi Tukuma novadā, Jaunpils un Viesatu pagastu pārvaldē” aktivitātes. Kopējais finansējums no 2017. gada līdz 2023. gadam projekta īstenošanai ir 51 472 *euro*, t. sk. ESF finansējums 43 751 *euro* un Valsts budžeta finansējums 7 721 *euro*. Valstī noteiktie drošības pasākumi saistībā ar epidemioloģisko situāciju lika mainīt arī ESF projektos plānoto pasākumu organizēšanu.

Tukuma novada sociālais dienests aktīvi darbojas ESF projekta “Proti un dari” (15 līdz 29 gadīgu jauniešu prasmju un motivācijas attīstīšana, kuri nemācās, nestrādā, neapgūst arodu, nav reģistrējušies NVA kā bezdarbnieki) īstenošanā un vairāku sadarbības līgumu ar plānošanas reģioniem un Labklājības ministriju izpildē deinstitucionalizācijas un sociālo pakalpojumu projektu ieviešanā.

Turpinās 2020. gadā uzsāktā Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (turpmāk - ELFLA) apakšpasākuma “Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana” projekta “Meža īpašumu sakopšana un uzlabošana M. Parka ielā 1, Tukumā” īstenošana. 2020. gadā tika atjaunots vētras postījumos cietušais Durbes mežs 2,92 ha platībā. 2021. un 2022. gadā veicama jaunaudzes kopšana. Kopējās projekta izmaksas ir 4 955 *euro*.

Tiks pabeigta trīs ielu pārbūves projektu īstenošana ar Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) atbalstu:

- “Undas ielas rekonstrukcija uz novada lielāko zivju pārstrādes uzņēmumu SIA “Unda”” - pārbūvēts ielas asfalta klājums un lietus notekūdeņu sistēma, izveidots apgaismojums un gājēju ietve. Projekta kopējās izmaksas 102 773 *euro* un EJZF līdzfinansējums 92 864 *euro*;

- “Rosmes ielas rekonstrukcija uz zvejniecības uzņēmumu “Nemo Z”” ietvaros veikta ielas asfalta klājuma pārbūve un apgaismojuma izveide. Projekta kopējās izmaksas 92 660 *euro* un EJZF līdzfinansējums 49 500 *euro*;

- “Slimnīcas ielas rekonstrukcija piekļuvei pludmalei” - veikta ielas klājuma asfaltēšana. Projekta kopējās izmaksas 51 985 *euro*, EJZF līdzfinansējums 46 557 *euro*.

Turpināsies Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) projekta “Centralizētās notekūdeņu savākšanas un ūdens piegādes sistēmas izveide Engures ciemā” īstenošana, kurā aktīvi norit būvdarbi, kas turpināsies arī ziemas laikā, ja laikapstākļi to atļaus. Darbus plānots pabeigt līdz vasarai. Projekta izmaksas 786 379 *euro*, EJZF līdzfinansējums 649 900 *euro*.

Lapmežciemā ar Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) atbalstu 2021.-2023. gadā īstenojami projekti:

- “Muzeja ēkas vienkāršotā fasādes atjaunošana, ekspozīcijas papildināšana un kondicionieru uzstādīšana” (25 000 *euro*).

- “Nobrauktuves izveide Ragaciema pludmalē, Zvejnieku ielas galā” (35 000 *euro*).

Turpinātas partnerattiecības Engures pašvaldības uzsāktā projektā “Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai” (LIFE GOODWATER IP) par saņemto finansējumu no Eiropas Savienības LIFE Programmas un Latvijas vides aizsardzības fonda. 2020. gada nogalē noslēdzās projekta LIFE Goodwater IP sagatavošanās darbi labās prakses demonstrāciju vietas izveidei Engures ciemā punktveida piesārņojuma samazināšanai. Projekta ietvaros Engurē veikts pētījums un izstrādāts novērtējuma ziņojums, izveidots decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistrs, novērtēti Engures ciema centralizēto notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbības rādītāji, kā arī veikts Engures iedzīvotāju un tūristu skaita monitorings un izveidots Engures ciema gruntsūdeņu hidroģeoloģiskais modelis. Izmantotā pieeja var kalpot kā labs piemērs citām pašvaldībām. Minēto darbu sekmīgu un koordinētu norisi Engurē nodrošināja LIFE GoodWater IP projekta partneri – projekta vadošais partneris Valsts SIA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”, aktivitātes atbildīgais partneris – biedrība “Baltijas krasti”, kā arī citi partneri – Engures novada pašvaldība, Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnes institūts BIOR, Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Savukārt pētījumu atbilstoši Engures novada pašvaldības izsludinātajā iepirkumā noteiktajām prasībām, veica uzņēmumu apvienība SIA “PMF Group”, SIA “INNOMATRIX”, SIA “EKOLAT” un SIA “I.A.R”. Nākamie soļi projektā paredzēja būvprojekta izstrādi Engures notekūdeņu attīrīšanas iekārtu rekonstrukcijai, kas ir paveikts 2021. gadā un ir noslēgts līgums ar SIA “Meliorceltnieks” par būvdarbu veikšanu, lai nodrošinātu modernus un apkārtējai videi draudzīgus risinājumus notekūdeņu turpmākai apsaimniekošanai.

2021. gada novembrī tika uzsākti darbi pie LVAF projekta “Dabisko zālāju atjaunošana dabas parkā “Abavas senleja”, Kandavas novadā” īstenošanas. 2021. gada novembrī un decembrī tika veikti palienu pļavu pļaušanas, krūmu, koku zāģēšanas un to aizvešanas darbi Čužu purva un Kūrorta ielas palienu pļāvās. Kopējās projekta izmaksas ir 39 554 *euro*, no kuras LVAF finansējums ir 33 621 *euro* un pašvaldības līdzfinansējums 5 933 *euro*.

Īstenošanā ir 2021. maijā LVAF apstiprinātais projekts “Imulas upes apsaimniekošanas pasākumi Kandavas novadā” ar izpildi līdz 2022. gada oktobrim par kopsummu 11 050 *euro*.

2020. gadā un 2021. gadā tika saņemti valsts budžeta dotācijas maksājumi kopā par summu 36 200 *euro*, saskaņā ar 2020. gada 13. oktobra Ministra kabineta noteikumiem Nr. 631 “Jaunizveidojamo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu projektu valsts līdzfinansējuma piešķiršanas kārtība”, lai līdz 2022. gada martam tiktu izstrādāti teritorijas attīstības plānošanas dokumenti – “Tukuma novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.–2042. gadam” un “Tukuma novada attīstības programma 2022.–2028. gadam”.

2020. un 2021. gadā pašvaldība saņēma Valsts kases aizdevumus 85 % apmērā no būvdarbu līgumu summas, lai īstenotu investīciju projektus Covid-19 izraisītās krīzes seku mazināšanai un novēršanai. Uzsākti un darbi pabeidzami 2022. gadā šādos investīciju projektos:

- “Melnezera ielas posma pārbūve, 2. kārtā” (499 070, *euro*);

- “Ielu infrastruktūras attīstība Lapmežciema pagastā” (114 959,38 *euro*) (0,85 km) - Enkuru iela 0,29 km, 39 272,50 *euro*, Pļavu iela 0,23 km, 29 992,39 *euro*, 1. Šķērsielas posms no Stadiona līdz Upes ielai 0,07 km, 10 456,03 *euro*, Stadiona ielas posms no Ķesteru ielas līdz a/c “Sloka-Talsi” 0,13 km, 19 092,30 *euro*, Tīra iela 0,13 km, 16 146,16 *euro*;

- “Transporta infrastruktūras objektu attīstība pie Mīlenbaha parka, Kandavā” (266 489,19 *euro*);

- “Transporta infrastruktūras attīstība Kandavas pilsētā, Cēres pagastā un Zemītes pagastā” (624 428,17 *euro*) - asfaltbetona seguma izbūve Kandavas pilsētā Abavas, Talsu, Meža, Kurzemes ielās, Cēres pagastā Parka, Saules, Taisnā ielās un Zemītes pagastā Apiņu, Ieviņu, Upes ielās.

Projektu konkursā pēc Ministru kabineta 2021. gada 13. aprīļa noteikumiem Nr. 242 “Augstas gatavības pašvaldību investīciju projektu pieteikšanas, izskatīšanas un finansējuma piešķiršanas kārtība” tika apstiprināts 85 % jeb 1 367 001,68 *euro* granta finansējums projektam “Kurzemes ielas pārbūve Tukuma pilsētā, 3. kārtā” (0,589 km). 2021. gada 30. jūlijā tika noslēgts līgums par būvdarbiem ar SIA “CTB” ar līguma izpildes laiku līdz 2022. gada novembrim. Kopējās būvniecības izmaksas plānotas 1 719 872,24 *euro*.

Saskaņā ar likuma “Par valsts budžetu 2021. gadam” 12. panta trešās daļas 5. punktu pašvaldībām 2021. gadā bija iespējams saņemt valsts budžeta aizņēmumu prioritāriem investīciju projektiem, kas atbilst pašvaldības attīstības programmas investīciju plānam ar ATR kontekstu un ar maksimālo aizņēmumu summu līdz 400 000 *euro* katram projektam. Tā ietvaros tika uzsākti un 2022. gadā pabeidzami šādu objektu būvdarbi:

- “Tukuma novada Sociālā dienesta ēkas pārbūve, Tidaholmas ielā 1, Tukumā, Tukuma novadā” (263 949,99 *euro*), lai uzlabotu iedzīvotāju pakalpojumu saņemšanu, nodrošinot vides pieejamību, tiks uzstādīts lifts. Darbus veic SIA “Amatnieks”;

- “Kandavas novada sociālā dienesta ēkas 1. stāva pārbūve Jelgavas ielā 4A, Kandavā” (148 709 *euro*), būvdarbus veic SIA “Logi 24”;

- “Milzkalnes sākumskolas pārbūve” (1 058 078,45 *euro*), būvdarbus veic SIA “Amatnieks”.

Iesniegti un vērtēšanā gada sākumā ir šādi ES SF projekti: Degradētās teritorijas sakārtošana Rūpniecības ielas zonā, Tukumā, Uzņēmējdarbības attīstība Pūrē, Tukuma novadā, Primārās veselības aprūpes tehniskā nodrošinājuma uzlabošana Skaidrītes Jurēvicas ģimenes ārsta praksē (poliklīnikā Kandavā), Apsaimniekošanas pasākumu veikšana un infrastruktūras izveide dabas liegumā “Pļieņciema kāpa”, Antropogēno slodzi mazinošas tūrisma infrastruktūras attīstība un biotopu apsaimniekošanas pasākumi Abavas senlejā, Rotaļu elementu iegāde un uzstādīšana Jaunpilī, Rotaļu elementu iegāde un uzstādīšana Sēmē, Rotaļu elementu iegāde un uzstādīšana Dzintara ciemā, Multifunkcionālas asfalta velotrases "pump truck" būvniecība Ziļu ielā 2A, Kandavā, Stāvlaukuma atjaunošana pie Zantes kultūras nama, Atpūtas parka “Vēja dārzs” labiekārtojumu atjaunošana Smārdes pagastā, Skeitparka izbūve

Lapmežciemā, Rotaļu elementu iegāde un uzstādīšana Tumē, Rotaļu elementu iegāde un uzstādīšana Slampē, Visaptveroši energoefektivitātes pasākumi publiskajās ēkās Tukuma novadā, Latvijā (Comprehensive energy efficiency measures in public buildings of Tukums, Latvia).

Pašvaldības struktūra

Tukuma novada administratīvajā teritorijā novada pašvaldības iedzīvotāju pārstāvību nodrošina to ievēlēta pašvaldības lēmējinstītūcija – Tukuma novada dome (turpmāk – Dome), kas pieņem lēmumus; nosaka pašvaldības institucionālo struktūru; lemj par autonomo funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu īstenošanu un par kārtību, kādā nodrošina pašvaldībai deleģēto valsts pārvaldes funkciju un pārvaldes uzdevumu izpildi, izstrādā un izpilda pašvaldības budžetu. Pašvaldības dome atbilstoši kompetencei ir atbildīga par pašvaldības institūciju tiesisku darbību un finanšu līdzekļu izlietojumu.

2021. gada 5. jūnijā Latvijā norisinājās kārtējās pašvaldību vēlēšanas. Atšķirībā no iepriekšējām pašvaldību vēlēšanām, šajās vēlēšanās bija ievērojami mazāks vietvaru un ievēlamo deputātu skaits. [Administratīvi teritoriālā reforma](#) noteica, ka Latvijā būs 43 pašvaldības līdzšinējo 119 vietā.

Saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu no 2021. gada 1. jūlija izveidota jauna Tukuma novada pašvaldība (turpmāk- Pašvaldība), kurā apvienotas bijušās Tukuma novada, Kandavas novada, Engures novada un Jaunpils novada pašvaldības.

Vēlēšanu rezultātā ievēlēta jaunā Dome 19 deputātu sastāvā. Uz pirmo sēdi jaunizveidotās Dome sanāca 2021. gada 1. jūlijā.

Ar 2021. gada 1. jūlija Domes lēmumu “Par Tukuma novada domes priekšsēdētāja ievēlēšanu” (prot. Nr. 11, 4.§) par Tukuma novada domes priekšsēdētāju ievēlēja Gundaru Važu no politiskās partijas “*Latvijas Reģionu Apvienība*”.

Domes priekšsēdētājam ir divi vietnieki.

Ar 2021. gada 1. jūlija lēmumu “Par Tukuma novada domes priekšsēdētāja vietnieka attīstības politikas jautājumos ievēlēšanu” (prot. Nr. 12, 6.§) Tukuma novada domes priekšsēdētāja vietnieka amatā ievēlēja Imantu Valeru no politiskās partijas “*Latvijas Reģionu Apvienība*”.

Ar 2021. gada 1. jūlija lēmumu “Par Tukuma novada domes priekšsēdētāja vietnieka sociālās politikas jautājumos ievēlēšanu” (prot. Nr. 12, 9.§) Tukuma novada domes priekšsēdētāja vietnieka amatā ievēlēja Ingu Priedi no “*Latvijas Zaļā partija*”.

Visām trim ievēlētajām politiskajām amatpersonām no 2021. gada 1. jūlija ar Domes lēmumiem ir noteiktas pirmā paraksta tiesības.

Ar 2021. gada 5. augusta lēmumu “Par Tukuma novada pašvaldības izpilddirektora iecelšanu amatā un darba tiesisko attiecību nodibināšanu” (prot. Nr. 15, 4.§) vadības komandai pievienojās pašvaldības izpilddirektors Ivars Liepiņš, ar lēmumu (prot. Nr. 15, 5.§) noteiktas paraksta tiesības no 2021. gada 6. augusta.

Ar 2021. gada 28. jūlija lēmumu “Par Tukuma novada pašvaldības izpilddirektora vietnieka attīstības plānošanas un nekustāmā īpašuma jautājumos ievēlēšanu un darba tiesisko attiecību nodibināšanu” (prot. Nr. 14, 55.§) iecēla Egīlu Dudi un ar lēmumu “Par Tukuma novada pašvaldības izpilddirektora vietnieka administratīvajos un kapitālsabiedrību jautājumos ievēlēšanu un darba tiesisko attiecību nodibināšanu” (prot. Nr. 14, 56.§) par pašvaldības izpilddirektora vietnieka administratīvajos un kapitālsabiedrību jautājumos” iecēla Baibu Pļaviņu. Atbilstoši kompetencei noteiktas paraksta tiesības no 2021. gada 6. augusta.

Atbilstīgi likuma “Par pašvaldībām” 24. panta pirmajai daļai pašvaldības nolikums apstiprināts kā saistošie noteikumi. Tukuma novada dome 2021. gada 1. jūlijā pieņēma lēmumu “Par saistošo noteikumu “Tukuma novada pašvaldības nolikums” apstiprināšanu” (prot. Nr. 12, 3.§), ar kuru apstiprināja jaunveidotās Tukuma novada pašvaldības nolikumu (turpmāk - Nolikums). Nolikumam veikti grozījumi 2021. gada 29. septembrī “Par saistošo noteikumu “Par grozījumiem Tukuma novada domes 2021. gada 1. jūlija saistošajos noteikumos Nr. 22 “Tukuma novada pašvaldības nolikums” apstiprināšanu”” (prot. Nr. 19, 59.§) un veikti precizējumi 2021. gada 24. novembrī “Par precizējumiem Tukuma novada domes 2021. gada 1. jūlija saistošajos noteikumos Nr. 22 “Tukuma novada pašvaldības nolikums”” (prot. Nr. 23, 4.§).

Nolikums izstrādāts, ievērojot likuma “Par pašvaldībām” 24. panta otrās daļas nosacījumus. Nolikumā skaidri un nepārprotami atspoguļoti Domes darba organizācijas galvenie jautājumi, struktūra un padotības attiecības. Aprakstītas tiesiskās attiecības un pašvaldības Domes politiskās vadības kompetence un pašvaldības izpilddirektora kompetence, kā arī institūciju - pastāvīgo komiteju kompetence, komitejas locekļu tiesības, lai īstenotu savu darbību institūcijā.

Nolikums nosaka pašvaldības struktūru:

Pašvaldības teritoriālais dalījums 17 (septiņpadsmit) teritoriālās vienībās:

Tukuma pilsēta – novada administratīvais centrs; Degoles pagasts; Džūkstes pagasts; Irlavas pagasts; Jaunsātu pagasts; Lestenes pagasts; Pūres pagasts; Sēmes pagasts; Slampes pagasts; Tumes pagasts; Zentenes pagasts; Engures pagasts; Lapmežciema pagasts; Smārdes pagasts; Jaunpils pagasts; Viesatu pagasts; Kandavas un pagastu apvienība (t. sk. Kandavas pilsēta; Kandavas pagasts; Cēres pagasts; Matkules pagasts; Vānes pagasts; Zantes pagasts; Zemītes pagasts).

Pašvaldības pārvaldes struktūru:

Lai nodrošinātu Domes darbību un sagatavotu jautājumus izskatīšanai Domes sēdē, Dome ar 2021. gada 1. jūlija lēmumu “Par Tukuma novada domes pastāvīgo komiteju izveidošanu un deputātu ievēlēšanu domes pastāvīgajās komitejās” (prot. Nr. 12, 11.§) izveidojusi piecas pastāvīgās komitejas: Finanšu komiteju divpadsmit locekļu sastāvā, Sociālo un veselības jautājumu komiteju deviņu locekļu sastāvā, Izglītības, kultūras un sporta komiteju deviņu locekļu sastāvā, Vides un komunālo jautājumu komiteju deviņu locekļu sastāvā un Tautsaimniecības un teritoriālās attīstības komiteju deviņu locekļu sastāvā.

Nolikuma apstiprināšana 2021. gada 1. jūlijā aizsāka strukturālas pārmaiņas Pašvaldībā. Ar 2021. gada 28. jūlija Domes lēmumu “Par Tukuma novada pašvaldības iestādes “Pašvaldības administrācija” nolikuma apstiprināšanu” (prot. Nr. 14, 3.§) apstiprināts Tukuma novada pašvaldības iestādes “Pašvaldības administrācija” (turpmāk - Pašvaldības administrācija) nolikums. Pašvaldības administrācija ir Domes izveidota iestāde, kas nodrošina Domes pieņemto lēmumu izpildi, tās darba organizatorisko un tehnisko apkalpošanu, kā arī Pašvaldības pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem un pašvaldības autonomo funkciju izpildi. Pašvaldības administrācijas nolikums stājas spēkā no 2021. gada 1. augusta un struktūrvienību reorganizācija pabeigta 2021. gada 31. oktobrī.

Pašvaldības administrācijas funkciju izpildi nodrošina trīspadsmit struktūrvienības: Lietvedības un IT nodaļa; Attīstības nodaļa; Finanšu nodaļa; Īpašumu nodaļa; Kultūras un sporta nodaļa; Tukuma novada būvvalde; Tukuma novada Dzimsarakstu nodaļa; Tukuma novada pašvaldības policija; Audita un kontroles nodaļa; Juridiskā un personāla nodaļa; Tūrisma un mantojuma attīstības nodaļa; Sabiedrisko attiecību un mārketinga nodaļa; Komunālā nodaļa.

Pašvaldības sniegto pakalpojumu pieejamību Tukuma pilsētā nodrošina Pašvaldības administrācija. Tukuma novada pagastos pašvaldības sniegto pakalpojumu pieejamību nodrošina deviņas pagastu pārvaldes un Kandavas un pagastu apvienība: Kandavas pilsētā, Cēres, Kandavas, Matkules, Vāne, Zantes un Zemītes pagastos.

Dome ir izveidojusi septiņdesmit divas Pašvaldības iestādes. Pašvaldība ir kapitāldaļu turētāja divpadsmit kapitālsabiedrībās vai sabiedrībās ar ierobežotu atbildību un kapitāldaļu turētāja trīs privātās kapitālsabiedrībās.

Atsevišķu pašvaldības funkciju pildīšanai Dome no Domes deputātiem, Pašvaldības iestāžu darbiniekiem un iedzīvotājiem izveidojusi 25 komisijas: Administratīvā komisija; Administratīvo aktu strīdu komisija; Darījumu ar lauksaimniecības zemi izvērtēšanas komisija; Dzīvokļu komisija; Vēsturisko ēku atjaunošanas izvērtēšanas komisija; Iepirkumu komisija; Izglītības komisija; Īpašumu apsaimniekošanas un privatizācijas komisija; Jaunatnes lietu komisija; Komisija darbam ar sabiedriskajām organizācijām; Kultūras komisija; Licencēšanas komisija; Medību koordinācijas komisija; Sabiedrības labklājības veicināšanas komisija; Satiksmes organizācijas un kustības drošības komisija; Sporta komisija; Tukuma novada Civilās aizsardzības komisija; Tukuma pilsētas Zemes komisija; Koku vērtēšanas komisija; Zemes īpašumu pārvaldīšanas komisija; Zvejniecības komisija; Apbalvojumu izvērtēšanas un piešķiršanas komisija; Ētikas komisija; Ārvalstu sadarbības komisija; Mantas nomas maksas atvieglojumu komisija. Komisijas darbojas saskaņā ar Domes apstiprinātu nolikumu.

Lai veicinātu Pašvaldības teritoriālo vienību iedzīvotāju iesaisti pašvaldības teritorijas pārvaldībā, izveidotas divdesmit trīs iedzīvotāju konsultatīvās padomes. 2021. gadā pēc Administratīvi teritoriālā reformas apstiprināti vienpadsmit konsultatīvo padomju nolikumi. Iepriekšējā Tukuma novada desmit pagastu konsultatīvās padomes turpina strādāt ar iepriekš apstiprinātajiem nolikumiem (apstiprināti 2017. gadā) līdz jaunu nolikumu izstrādei. Notiek jaunu nolikumu izstrāde Jaunpils un Viesatu pagastu konsultatīvajām padomēm.

Pašvaldība ir dalībnieks 21 iestādē un biedrībās (nodibinājumos un fondos): Latvijas Pašvaldību savienība Latvijas Pilsētu savienība; Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācija; Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācija; Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienība; Reģionālo attīstības centru apvienība; Kurzemes tūrisma asociācija; Latvijas tūrisma informācijas organizāciju asociācija

“LATTŪRINFO”; Kandavas Partnerība; Partnerība Laukiem un Jūrai; Engures ezera dabas parka fonds; Dzimtsarakstu nodaļu darbinieku asociācija „DZINDA”; Abavas ielejas attīstības centrs; Zantes ģimenes atbalsta centrs; Lauku partnerība “Upe 8”; Latvijas Pašvaldību mācību centrs; Eiropas Savienības Mazo pašvaldību harta; Pasaules Nūkāsas alianse; Kurzemes plānošanas reģions; Ķemeru Nacionālā parka konsultatīvā padome; Latvijas Personāla vadīšanas asociācija.

Tukuma novadam un novadā ietilpstošajām teritoriālajām vienībām ir sadraudzības pašvaldības, ar kurām ir noslēgti līgumi par sadarbību un sadraudzību. Kopskaitā - 25 citu valstu sadraudzības pašvaldības.

Nolikumā noteikta kārtība, kādā organizējama publiskā apspriešana. Publiskā apspriešana kā viens no sabiedrības līdzdalības veidiem, tiek rīkota par tādiem pašvaldības autonomas kompetences jautājumiem, kuru izvērtēšanā nepieciešams noskaidrot iedzīvotāju viedokli, tādējādi nodrošinot šāda jautājuma izlemšanu pēc iespējas atbilstošāk vairākuma no pašvaldības iedzīvotāju uzskatiem. Publiskā apspriešana rīkojama pēc pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāju, domes vai domes priekšsēdētāja iniciatīvas un citos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos, pamatojoties uz Domes lēmumu. Par publiskās apspriešanas rīkošanu un rezultātu apkopošanu atbildīgs ir Pašvaldības izpilddirektors.

Pamatojoties uz likumu “Par grāmatvedību”, Likumu par budžetu un finanšu vadību, Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumu, Ministru kabineta 2018. gada 13. februāra noteikumiem Nr. 87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”, 2021. gadā Pašvaldībā centralizēta grāmatvedība, lai nodrošinātu vienotu grāmatvedības uzskaiti un finanšu plānošanas sistēmu novadā kopumā un katrā nozarē atsevišķi, nodrošinātu finanšu disciplīnu, kā arī finanšu līdzekļu efektīvu izmantošanu.

2. Ziņojums par Tukuma novada pašvaldības 2022. gada budžetu

Tukuma novada pašvaldības 2022. gada budžets izstrādāts, ievērojot likumā “Par pašvaldību budžetiem”, likumā “Par pašvaldībām”, likumā “Par budžetu un finanšu vadību”, kā arī nodokļu likumos, Ministru kabineta noteikumos un citos normatīvajos aktos paredzētās prasības. Tukuma novada pašvaldības budžets sastāv no pamatbudžeta un ziedojumu un dāvinājumu budžeta. Tukuma novada pašvaldības budžets ir sagatavots sabalansēts, tomēr vairāki ārēji faktori negatīvi ietekmēja, lai finanšu līdzekļi tiktu piešķirti pilnā apmērā iestāžu funkciju nodrošināšanai. Galvenie riska faktori ir patēriņa, ražotāju un būvniecības cenu pieaugums. Būtisks cenu pieaugums ir elektroenerģijai, dabasgāzei un siltumapgādei. Pašvaldības budžeta izdevumos tas ietekmē gan komunālos maksājumus, gan pārējos izdevumus. Tādēļ 2022. gadā netika paaugstinātas algas darbiniekiem par vidējās algas pieaugumu valstī 3,2 % un netiek plānotas pērnijas. Tas savukārt rada grūtības darbinieku piesaistei darbā pašvaldībā.

Tukuma novada pašvaldības budžeta ieņēmumi plānoti 67 151 694 *euro* un izdevumi plānoti 75 685 197 *euro*. Starpību 8 533 503 *euro* starp izdevumiem un ieņēmumiem sedz ar naudas atlikuma starpību 10 575 852 *euro* (naudas atlikumam uz gada sākumu 11 235 852 *euro* atskaitot atlikumu uz gada beigām 660 000 *euro*, un finansējums no aizņēmumiem - 1 970 725 *euro* (plānotajiem aizņēmumiem 2 185 291 *euro* atskaitot atmaksājāmās pamatsummas 4 156 016 *euro*), un plānoto ieguldījumu pašvaldību kapitālsabiedrību pamatkapitālā 71 624 *euro*.

	Ieņēmumi	Izdevumi	Finansēšana
	67 151 694	75 685 197	8 533 503
Naudas līdzekļu atlikums uz 01.01.2022.	11 235 852		
Naudas līdzekļu atlikums uz 01.12.2022.		660 000	10 575 852
Saņemtie aizņēmumi	2 185 291		
Aizņēmumu atmaksa		4 156 016	-1 970 725
Ieguldījums pamatkapitālā		71 624	-71 624
KOPĀ	80 572 837	80 572 837	8 533 503

2.1. Ieņēmumi

Tukuma novada pašvaldības 2022. gada ieņēmumi ir plānoti 67 151 694 *euro*. Pašvaldības pamatbudžetu ieņēmumus veido nodokļu un nenodokļu ieņēmumi, maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi, valsts mērķdotācijas un citu budžetu transferti.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus ietekmē nodarbināto skaits, darba samaksa, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamā minimuma un atviegrojuma apmērs, minimālā darba alga. 2022. gadā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu sadalījums starp valsts budžetu un pašvaldību budžetu: pašvaldību budžetiem – 75 procenti un valsts budžetam – 25 procenti. Likumā par valsts budžetu 2022. gadam ir noteikts, ka pašvaldības iedzīvotāju ienākuma nodokli saņems šādā procentuālajā sadalījumā: I ceturksnī – 24 %, II ceturksnī – 24 %, III ceturksnī – 26 %, IV ceturksnī – 26 %. Tukuma novada pašvaldībai plānots iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi ir 27 966 262 *euro*, kas ir 42 % no kopējiem pašvaldības ieņēmumiem.

Nekustamā īpašuma nodoklis

Saskaņā ar **nekustamā īpašuma nodokļa** prognozi 2022. gada prognoze ieņēmumiem no NĪN zemei 2 805 020 *euro*, ēkām un inženierbūvēm 585 000 *euro*, mājokļiem 400 000 *euro*. Kopā: 3 790 020 *euro*. NĪN ir plānots pēc 2021. gada faktiskās izpildes. Nekustamā īpašuma nodokļa parādi uz 2022. gada 1. janvāri ir 574 263 *euro*, tai skaitā parāds par zemi 401 330 *euro*, par mājokļiem un ēkām 172 906 *euro*. Budžetā plānots iekasēt 360 000 *euro*, kas ir 63 % no kopējā parāda pašvaldībai.

Azartspēļu nodoklis. Nodokļa ieņēmumi nav plānoti, jo COVID 19 pandēmijas dēļ azartspēļu vietas ir slēgtas. 2021. gadā pašvaldība saņēma 2465 *euro*.

Dabas resursu nodoklis. Nodokļa ieņēmumi 2022. gadā ir plānoti 100 000 *euro*. Ieņēmumi ir plānoti pēc Valsts ieņēmumu dienesta sniegtās informācijas par dabas resursu nodokļa maksātājiem pašvaldībā. 2021. gadā pašvaldība saņēma 162 559 *euro*.

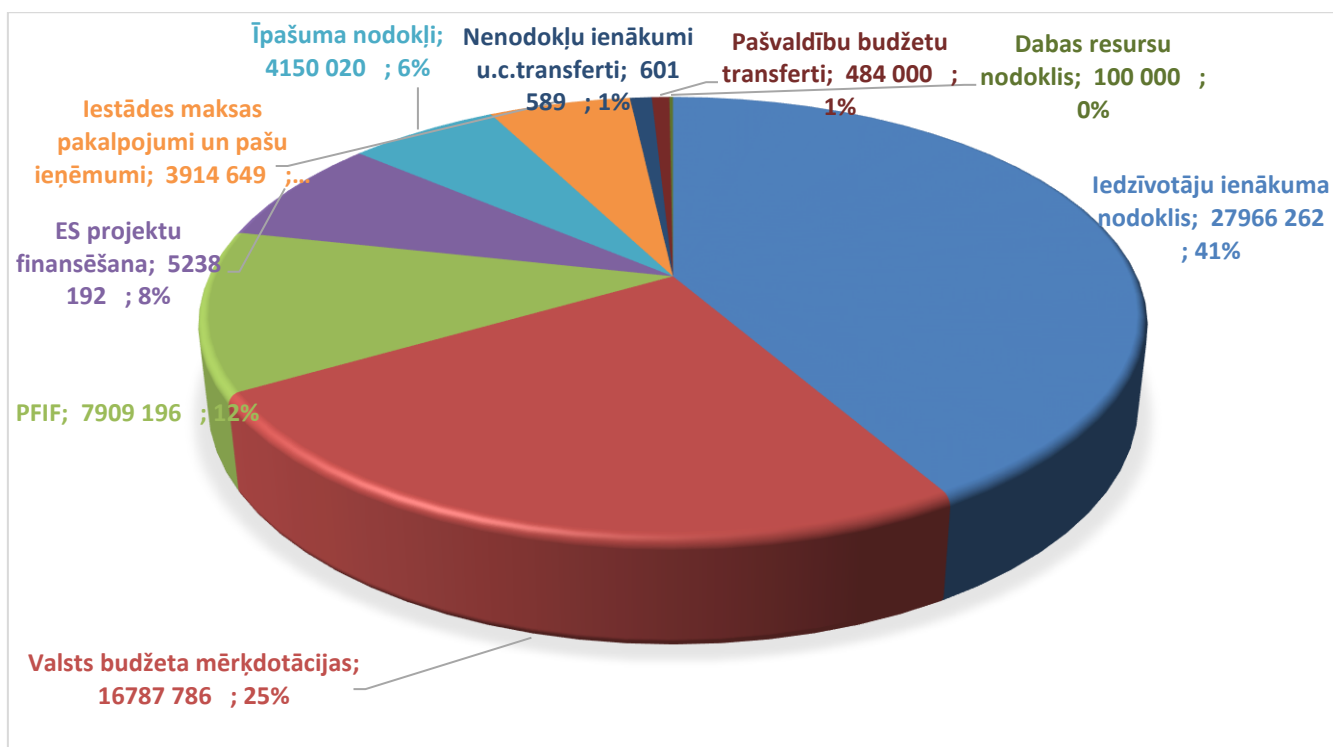
Nenodokļu ieņēmumus 2022. gadā plānots iekasēt 538 625 *euro* apmērā. Ieņēmumus veido peļņas daļa no pašvaldībā esošo dzīvokļu izīrēšanas 232 000 *euro*, valsts un pašvaldību nodevas 46 135 *euro*, naudas sodi un sankcijas 42 650 *euro*, kā arī ieņēmumi no pašvaldības īpašumu atsavināšanas 172 122 *euro*. Samazinājums ir plānots ieņēmumiem no īpašumu atsavināšanas par 1 770 533 *euro*, jo pašvaldība šos ieņēmumus plānos pēc īpašumu atsavināšanas un naudas līdzekļu saņemšanas.

Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi plānoti 3 914 649 *euro*.

Valsts budžeta transferti – mērķdotācijas un dotācijas 2022. gadā plānotas 29 935 174 *euro* (44,5 % no kopējiem ieņēmumiem). 5 238 192 *euro* plānoti ES projektu īstenošanai pašvaldībā. Mērķdotācijas apjomu turpmākajiem gadiem visbūtiskāk var ietekmēt Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu īstenošanas grafiki, īstenoto projektu finansējuma atmaksām būtiski pieaugot. Lielāko mērķdotāciju apjomu Tukuma novada pašvaldība saņem izglītības nozarē. Valsts budžeta transfertus apmērs 2022. gadā ir plānots, ņemot vērā valsts budžetā paredzēto finansējumu, spēkā esošos normatīvos aktus un noslēgtos līgumos par Eiropas Savienības fondu apguvi. Detalizēts mērķdotāciju apjoms norādīts saistošo noteikumu “Par pašvaldības budžetu 2022. gadam” 4. pielikumā “Tukuma novada pašvaldības 2022. gada valsts budžeta transferti”.

Pašvaldību budžeta transfertu ieņēmumi ir plānoti 484 000 *euro*, t. i. par savstarpējiem norēķiniem par izglītības funkciju nodrošināšanas pakalpojumiem.

Kopējie ieņēmumi 67 151 694 euro

11. attēls. Pamatbudžeta ieņēmumu struktūra

2.2. Izdevumi

Tukuma novada pašvaldības 2022. gada pamatbudžeta kopējie izdevumi ir plānoti 76 685 197 euro. Visi pašvaldības plānotie izdevumi pēc savas ekonomiskās būtības iedalīti deviņās funkcionālajās kategorijās, to sadalījums attēlā Nr. 2. Lielākais izdevumu īpatsvars budžetā ir atbalsts izglītībai 47 %, kultūrai un sportam 8 % un sociālajai palīdzībai un pakalpojumiem 16 %.

Kopējie izdevumi 75 685 197 euro

12. attēls. Pamatbudžeta izdevumu struktūra

2.2.1. Pārvaldes izdevumi. Saskaņā ar Latvijas Republikas likumu “Par pašvaldībām” un atbilstoši Tukuma novada pašvaldības nolikumam, pašvaldības iedzīvotāju pārstāvību nodrošina pašvaldības lēmējorgāns – Dome, ko veido ievēlēti deputāti, savukārt Domes pieņemto lēmumu izpildi, kā arī tās darba organizatorisko un tehnisko apkalpošanu nodrošina pašvaldības administrācija pilsētās un pagastu pārvaldēs.

2.2.2. Parāda maksājumi (pašvaldības aizņēmumu procentu izdevumi un apkalpošanas maksas) ir plānoti 140 607 euro.

2.2.3. Sabiedriskā kārtība un drošība. Atbilstīgi iedalījumam funkcionālajās kategorijās izdevumus veido pašvaldības policijas uzturēšana – 773 825 euro, videonovērošanas sistēmas ierīkošana, apkalpošana – 60 471 euro, sabiedriskās pludmales Melnezerā uzturēšana – 11 888 euro un atbalsts brīvprātīgajiem ugunsdzēsējiem pagastos – 18 721 euro.

2.2.4. Ekonomiskā darbība. Plānotais finansējums 6 845 732 euro. Izdevumi ir plānoti ekonomiskās darbības atbalstam, tūrisma attīstībai novadā un zīmola ieviešanas pasākumiem – 136 164 euro. Plānots atbalsts uzņēmējdarbības veicināšanai un pasākumiem – 56 704 euro. Turpināsies Nodarbinātības valsts aģentūras īstenotais projekts bezdarbniekiem un skolēniem vasaras brīvlaikā – 228 741 euro. Pašvaldības ceļu, ielu infrastruktūras sakārtošana plānota no pašvaldības budžeta līdzekļiem, autoceļa fonda līdzekļiem, valsts budžeta dotācijās un ar aizņēmuma līdzekļiem - 6 204 709 euro.

2.2.5. Vides aizsardzība. Plānotie līdzekļi 1 767 070 euro. Finansējums paredzēts – ielu, laukumu, parku un citu teritoriju tīrīšanai, atkritumu savākšanai – 1 134 286 euro, ūdensapgādes izveides un notekūdeņu apsaimniekošanai – 632 784 euro.

2.2.6. Pašvaldību teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai plānoti līdzekļi 5 856 910 euro. Šīs sadaļas izdevumi ir dzīvojamo – 277 468 euro un nedzīvojamo ēku apsaimniekošana un uzturēšana – 715 022 euro, apgaismošanas izdevumi - 440 663 euro, teritorijas uzturēšanas izdevumi (stādījumi, ziedi, pilsētas un pagastu dekorēšana, kāpņu, soliņu remonts utt.), kapu apsaimniekošana un dzīvnieku patversmes pakalpojumu pirākšana, rotaļu laukumu ierīkošana – 4 423 757 euro.

2.2.7. **Veselības aprūpes** atbalstam ieplānoti 257 813 *euro*. Izdevumi plānoti pagastu un Kandavas pilsētu feldšerpunktu uzturēšanai – 131 987 *euro*, plānoti pasākumi veselības veicināšanai pašvaldībā no projekta līdzekļiem - 93 934 *euro*. Ieplānots atbalstīt jaunos ārstniecības speciālistus ar stipendiju un studiju kredīta dzēšanu -7066 *euro* un projektu līdzfinansēšanai ģimenes ārstu praksēm – 14 826 *euro* un 10 000 *euro* – pašvaldības līdzfinansējums vakcinācijas centra darba nodrošināšanai pašvaldībā.

2.2.8. **Atpūta, kultūra, sports un atbalsts biedrībām un nodibinājumiem.** Plānoti līdzekļi 6 336 366 *euro*. Atbalsts plānots sporta pasākumiem, sporta klubiem un sporta iestāžu uzturēšanai – 963 338 *euro*, finansējums kultūras iestāžu – 2 954 916 *euro*, muzeju – 1 156 579 *euro*, bibliotēku - 1 010 837 *euro* pasākumu un uzturēšanas izdevumiem, iniciatīvām, tai skaitā kultūras projektiem un sporta biedrību projektiem. Atbalsts sabiedriskajām organizācijām plānots – 131 024 *euro*, un sabiedrisko attiecību nodrošināšanai – 119 672 *euro*.

Kultūras nozarē ir saglabāts atbalsts Dziesmu svētku procesā iesaistītajiem kolektīviem – veikts kolektīvu izvērtējums un kolektīvu vadītāju atalgojuma izlīdzināšana (+ vai – 20 %), palielināts finansējums kultūras projektu finansējumam un radošo stipendiju finansējumam, ieplānots finansējums valsts nozīmes pasākuma norisei Tukumā – Vislatvijas sieviešu un vīru koku salidojumam, ieplānots atbalsts Dziesmu svētku procesa nodrošināšanai – tautas tērpu iegādei, samazināti izdevumi pasākumu nodrošināšanai un transporta izdevumiem.

Sporta nozare - sporta biedrībām un sporta klubiem paredzētais budžets attiecībā pret 2021. gadu pieaudzis, pieaugums saistībā ar novadu apvienošanu (vairāk biedrību, klubu un pasākumu), plānots finansējums sporta pasākumiem un sacensībām, sportistu dalībai dažāda mēroga sacensībās.

2.2.9. **Izglītība.**

Atbilstīgi Tukuma novada domes 2021. gada 28. jūlija lēmumam no 2021. gada 1. septembra pašvaldības funkcijas izglītības un jaunatnes jomās īsteno Tukuma novada pašvaldības iestāde “Tukuma novada Izglītības pārvalde”. Tukuma novada pašvaldībā ir sešas vidusskolas, 12 pamatskolas, trīs sākumskolas, viena speciālās izglītības iestāde, septiņas profesionālās ievirzes izglītības iestādes, 10 pirmsskolas izglītības iestādes.

Finansējums novadā izglītībai ir 35 367 578 *euro* (tai skaitā maksas pakalpojumi un pašu ieņēmumi – 320 826 *euro*, valsts mērķdotācijas – 13 463 251 *euro*, Eiropas savienības finansējums projektu īstenošanai – 859 531 *euro*).

2022. gadā pašvaldības līdzfinansējums skolēnu ēdināšanai ir plānots 1 796 704 *euro*. Tukuma novada domes 2021. gada 29. decembra sēdē tika lemts par izglītojamo ēdināšanas maksas atvieglojumiem Tukuma novada pašvaldības izglītības iestādēs. **No 2022. gada 1. februāra** tiek noteikti ēdināšanas maksas **atvieglojumi**: pirmsskolas izglītības **1,5 – 4 g.v.** izglītojamo ēdināšanai pirmsskolas izglītības iestādēs un skolās, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu **1,17 euro dienā** vienam izglītojamajam; pirmsskolas obligātās izglītības vecuma (**5-6 gadīgie**) izglītojamajiem pirmsskolas izglītības iestādēs un skolās, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu **100 % apmērā**; vispārējās izglītības iestādēs no **5. līdz 12. klasei 50 % apmērā**; vispārējās izglītības iestādēs no **1. līdz 4. klasei starpību** starp ēdināšanas pakalpojuma maksu un normatīvajos aktos noteikto valsts budžeta finansējumu; izglītojamajiem, kuri ir daudz bērnu ģimeņu bērni, bērni ar invaliditāti, bērni, kuri slimo ar celiakiju, aizbildnībā nodotie bērni **81 % apmērā**; izglītojamajiem, kuri dzīvo māsaimniecībā, kurai piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas māsaimniecības statuss **100 % apmērā**.

Tiek saglabāts atbalsts privātajai pirmsskolas izglītības iestādei “Ķipars” (uz 2022. gada 1. janvāri iestādi apmeklēja 71 izglītojamais no Tukuma novada), 50 % apmērā no pirmsskolas izglītības iestāžu vidējiem uzturēšanas izdevumiem finansiāls atbalsts ir biedrībai “Tukuma Tautskola” (uz 2022. gada 1. janvāri apmeklēja 22 pirmsskolas vecuma izglītojamie) - 263 193 *euro* un finansējums bērnu uzraudzības (71 bērns) - aukļu pakalpojuma izdevumu līdzfinansējuma segšanai – 192 000 *euro*. Izglītības pārvaldē finansējumu saņem Izglītības atbalsta centrs, kas sniedz profesionālu atbalstu novada pedagogiem, vecākiem un skolēniem, Multifunkcionālais jauniešu iniciatīvu centrs. Finansiāli tiek atbalstītas Profesiju dienas (februārī), Karjeras nedēļas (oktobrī) pasākumi, pedagogu Metodisko dienu pasākumi (skolēnu pavasara un rudens brīvlaikos), daļēji tiek atbalstīta pedagogu profesionālā pilnveide. Finansējums paredzēts pasākumam “Latvju bērni danci veda”, kuri varētu norisināties atšķirīgā formātā kā iepriekšējos

gados - 21 646 *euro*. 2022. gadā ir saglabāts balvu fonds izglītojamajiem un viņu pedagogiem par augstiem sasniegumiem olimpiādēs, konkursos un skatēs 36 170 *euro*. Finansējuma pieaugums 2022. gadā ir saistīts ar pedagogu darba algas likmes palielināšanu no 2022. gada 1. septembra (no 830,00 *euro* uz 900,00 *euro*, pirmsskolā no 872 *euro* uz 940 *euro*). Izglītības iestādēs uz katru audzēkni tiek plānoti līdzekļi mācību līdzekļu iegādei – 10,00 *euro* un transporta pakalpojumiem mācību procesa nodrošināšanai – 10,00 *euro*. Ir paredzēts līdzfinansējums bērnu vasaras nometnēm – 6000 *euro*. Par izglītības savstarpējiem norēķiniem ir plānots - 569 084 *euro* un skolēnu pārvadājumiem - 750 100 *euro*.

Tukuma novada Izglītības pārvalde turpina īstenot valsts programmu “Latvijas skolas soma”, ESF projektu Nr. 8.3.2.2/16/I/001 "Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai", ESF projektu Nr. 8.3.4.0/16/I/001 "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai"; ESF projektu Nr. 8.3.5.0/16/I/001 "Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" un ir iesaistījusies ESF projekta Nr. 8.4.1.0/16/I/001 “Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide” īstenošanā. ESF projektā Nr. 8.3.5.0/16/I/001 "Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" šajā gadā paredzēts pašvaldības līdzfinansējums pedagogu karjeras konsultantu atalgojumam jūnijā un atvaļinājuma kompensācijai. Pašvaldības līdzfinansējums paredzēts arī Izglītības pārvaldes Izglītības atbalsta centra īstenojamam projektam “STOP 4-7”, kas tiek īstenots sadarbībā ar pirmsskolas izglītības iestādi “Lotte”, kā arī līdzfinansējums projekta “Jauniešu radošās darbnīcas ar Young Americans” īstenošanai, kuru, pateicoties Amerikas Savienoto Valstu vēstniecības atbalstam, sadarbībā ar Izglītības pārvaldi organizē Zemgales vidusskola.

2021. gada decembrī renovācijas darbi tika pabeigti Tukuma 2. vidusskolā, līdz ar to tiek atbrīvotas telpas septiņās izglītības iestādēs, kurās uz renovācijas laiku tika izvietota skola, un telpas Zemītes ielā 5/1, Tukumā, un Spartaka ielā 2A, Tukumā.

2022. gadā plānota Tukuma pirmsskolas izglītības iestādes “Vālodzīte” renovācija.

2.2.10. Sociālā palīdzība un sociālie pakalpojumi.

2022. gadā Tukuma novada administratīvajā teritorijā pašvaldībai deleģētās valsts vai pašvaldības funkcijas sociālās aizsardzības jomā īsteno Tukuma novada pašvaldības iestāde “Tukuma novada sociālais dienests”, sociālās aprūpes centrs “Rauda”, bērnu un jauniešu centrs “Sapņi”, Zantes ģimenes krīzes centrs. No 2021. gada oktobra līdz 2021. gada decembrim Tukuma novada dome ir pieņēmusi jaunus saistošos noteikumus, kas regulē sociālā darba, sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības un pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu apjomu un saņemšanas kārtību visā pašvaldības teritorijā.

Sociālās aprūpes centrs “Rauda” sniedz **ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu pilngadīgām personām**. Pakalpojumu tiek plānots nodrošināt 280 personām gadā – gan Tukuma novada, gan citu pašvaldību iedzīvotājiem. Pakalpojuma izmaksas 2022. gadā tiek palielinātas 28,50 *euro* diennaktī. Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu pilngadīgām personām tiek pirkti arī no citiem pakalpojuma sniedzējiem (pansionāts Lauciene, Irlavas Sarkanā krusta slimnīca, sociālās aprūpes centrs “Tērvete” SIA Senioru nams) Pakalpojuma izmaksas tiek palielinātas arī šajās institūcijās, kas būtiski ietekmē plānoto budžeta līdzekļu pieaugumu 2022. gadā. Izmaksu paaugstināšanās daļēji ir saistīta ar valsts noteikto atbalstu aprūpētāju atalgojuma palielināšanai. Šī mērķa nodrošināšanai no valsts mērķdotācijām plānoti ieņēmumi 42 000 *euro* gadā.

Bērnu un jauniešu centrs “Sapņi” nodrošina **ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu bērniem**. Pakalpojums tiek plānots nodrošināt 16 bērniem gadā.

Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma nodrošināšanai Tukuma novada iedzīvotājiem, pašvaldība 2022. gadā ir plānojusi 677 064 *euro* pilngadīgām personām, 105 167 *euro* bērniem.

Tukuma novada sociālais dienests sniedz **sociālā darba pakalpojumu**. Sociālā darba pakalpojumu nodrošina Ģimenes atbalsta nodaļa un Atbalsta nodaļa pilngadīgām personām. 2022. gada 1. janvārī ir izlīdzināts atalgojums speciālistiem – šobrīd sociālā darbinieka alga ir 912 *euro* mēnesī, kas ietekmē plānoto budžeta līdzekļu palielināšanos. 2022. gadā valsts sniedz atbalstu mērķdotācijas formā sociālajiem darbiniekiem gan sociālajos dienestos, gan pakalpojuma sniedzējos sociālo darbinieku piemaksu pie darba algas nodrošināšanai.

Sociālā darba ietvaros Tukuma novada pašvaldības iedzīvotājiem ir pieejamas dažādi sociālie un atbalsta pakalpojumi – Ģimenes asistenta pakalpojums, atbalsta personas pakalpojums personām ar garīga rakstura traucējumiem, speciālistu (psihologa, klīniskā psihologa, psihoterapeita, ergoterapeita, pirmās emocionālā palīdzības mamma konsultācijas) atbalsta grupas (Bērna emocionālā audzināšana, Ceļvedis audzinot pusaudzi), Montessori nodarbības, smilšu un ABA terapijas, Jauniešu atbalsta un pašizaugsmes programma. Kopā pakalpojumiem sociālā darba ietvaros ir plānoti 65 480 *euro* pilngadīgām personām un 217 896 *euro* ģimenēm ar bērniem.

2022. gadā plānots vienoti nodrošināt **aprūpes mājās pakalpojuma** sniegšanu iedzīvotājiem. Pakalpojums pēc cenu aptaujas tiek pirktis no biedrības “Latvijas Samariešu apvienība”. Plānotie līdzekļi pakalpojuma nodrošināšanai 354 060 *euro* gadā. Pārejot uz vienotu pakalpojuma nodrošināšanas pieeju, šajā pozīcijā izmaksas ir būtiski pieaugušas, bet ir samazinājies uz darba līguma un uzņēmuma līguma nodarbināto skaits iestādē.

Sociālās palīdzība 2022. gadā ir valstiski reglamentēta - gan izvērtēšanas nosacījumi, gan atbalsta lielums tiek noteikt Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā, gan Ministru kabineta noteikumos. No 2021. gada jūlija pieaudzis trūcīgo personu skaits par 100 personām, Pabalsta garantētā ienākuma nodrošināšanai saņēmēju skaits par 50 personām mēnesī. Plānotā summa gadā 207 000 *euro*. No 2021. gada 15. decembra ir palielināti koeficienti mājokļa pabalsta aprēķina formulā, kas palielina personu loku, kas var pretendēt uz mājokļa pabalstu. Mājokļa pabalsta nodrošināšanai plānoti 350 000 *euro* gadā. 2022. gadā no janvāra līdz maijam valsts pašvaldībām plāno sniegt līdzfinansējumu mājokļa pabalsta nodrošināšanā 50 % no izmaksātās summas.

Visā novadā ir vienota pieeja **sociālo garantiju un atbalsta audžuģimenēm** nodrošināšanā. Atbalsts šīm mērķgrupām ir plānots 288 351 *euro* gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu tas ir par 78 534 *euro* vairāk kā 2021. gada izpilde.

Pašvaldības brīvā iniciatīva – izvērtējot pašvaldības iespējas sniegt atbalstu noteiktā iedzīvotāju grupām 2022. gadā tiek atbalstītas sekojošas iniciatīvas - pabalsts jaundzimušā bērna aprūpei, pabalsts bērnam, kuram noteikta invaliditāte, aprūpei; pabalsts aizgādņim; pabalsts kāzu jubilāriem; pabalsts apaļajā dzīves jubilejā; pabalsts valsts svētkos; pabalsts zobu protezēšanas pakalpojumiem; materiāls atbalsts higiēnas pakalpojumu nodrošināšanai; remigrācijas pabalsts; apbedīšanas pabalsts. Kopā iniciatīvām 2022. gadā ir plānoti 285 450 *euro*.

Sociālie pakalpojumi pašvaldībā 2022. gadā nodrošināti esošā līmenī sekojošos pakalpojumos – dienas aprūpes centrs “Saime”, dienas centrs “Saimīte”, Slampes pagasta kopienas centrs “Rīti”, Atbalsta dzīvokļi, Tukuma patversme, Grupu dzīvokļi “Mežrozītes”, Meža iela 4-43, Tukumā. Senioriem un personām ar invaliditāti tiek nodrošināts aprūpes pakalpojums ar izmitināšanu sociālajā mājā Ķiršu ielā 10, Kandavā. 2022. gadā nav atbalstīti pasākumi Pansijas pakalpojuma izveidošanai minētajā adresē. Savukārt, sociālā māja “Briedumi” Matkules pagastā tiks nodrošināts aprūpes mājās pakalpojums. No 2022. gada 1. janvāra ir likvidēta Aprūpes mājās nodaļa, kuras sniegtie ārstniecības pakalpojumi – medicīniskā aprūpe mājās un ģimenes ārsta palīga konsultācijas un punktu uzturēšanas izmaksas vietās, kurās tas nav pieejams (Cēre, Zante, Zemīte), ir nodoti Kandavas un pagastu apvienībai.

No 2022. gada 1. maija ERAF projektā “Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā” plānojas trīs pakalpojumu uzsākšana - grupu mājas un atelpas brīža pakalpojums “Lodes”, Jaunpils pagastā un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar invaliditāti un viņu vecākiem Raudas ielā 8, Tukumā, dienas aprūpes centra pakalpojums personām ar garīga rakstura traucējumiem kopienas centrā “Rīti”.

Tiek attīstīts **kopienas sociālais darbs** pašvaldībā - īstenots pasākumu kopums, kas veicina iedzīvotāju attiecību uzlabošanu, motivāciju iesaistīties un līdzdarboties kopienas dzīvē, izzina kopienas sociālās vajadzības, un nodrošina kopienā dzīvojošajiem iespējas sniegt atbalstu citiem kopienā dzīvojošajiem. Tiek nodrošināts četru kopienu centru darbs – Sēmes pagastā “Mūsmājas”, Irlavas pagastā “Dzintariņi”, Džūkstes pagastā “Tev”, Lestenes pagastā “Saulstari”.

Plānots turpināt dalību projektos:

- ESF projektā “Deinstitucionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem”
- ESF projektā “PROTI un DARI!”
- Sadarbībā ar pašvaldību - ERAF projektā “Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā”. Ir pabeigti būvdarbi infrastruktūras izveidei Sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem bērniem ar invaliditāti un viņu vecākiem Raudas ielā 8, Tukumā, tuvojas noslēgumam būvdarbi dienas centra izveidei personām ar garīga rakstura traucējumiem kopienas centrā “Rīti”. Norit iepirkumi būvdarbiem specializēto darbnīcu pakalpojumam adresē “Sapņi”, Irlavā, ģimeniskai videi pietuvināta aprūpes pakalpojuma Kurzemes ielā 76, Tukumā, un jauniešu mājas adresē Irlavas skola, Irlavā, izveidei, kā arī grupu dzīvokļu izveidei Celtnieku ielā 3, Tukumā, un Slampē. Tuvojas noslēgumam grupu mājas un atelpas brīža pakalpojumu izveide “Lodes”, Jaunpils pagastā.
- Sadarbībā ar pašvaldību – SIF projektā “Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām ietvaros atbalstāmo darbību īstenošana” Jaunpils novadā.
- ESF projektā “Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās” (Nr. 9.2.1.1/15/I/001) ģimenes asistenta pakalpojuma aprobēšana Jaunpils novadā.

2.3. Pašvaldības budžeta finansēšanas daļa

Likumā “Par budžeta un finanšu vadību” noteikts, ka pašvaldību budžeti katram saimnieciskajam gadam ietver visus pašvaldību (pašvaldību institūciju) iekasētos vai saņemtos ieņēmumus un aizņēmumus, ko pašvaldības apropriē pašvaldību mērķiem. Likuma “Par pašvaldību budžetiem” 11. pantā noteikts, ka pašvaldību budžetos ir ieņēmumu daļa, izdevumu daļa un finansēšanas daļa. Pašvaldības savus budžetus izstrādā atbilstoši budžeta ieņēmumu, izdevumu un finansēšanas klasifikācijai, kuru nosaka Ministru kabinets. Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 875 “Noteikumi par budžeta finansēšanas klasifikāciju”. Tukuma novada pašvaldības 2021. gada budžetā atbilstīgi normatīvajiem aktiem un Valsts kases prasībām plānoti darījumi finansēšanas daļā:

- Naudas līdzekļi (kase) atlikums uz 2022. gada 1. janvāri – 257 *euro*,
- Pieprasījuma noguldījuma atlikums (bankas kontu) atlikums uz 2022. gada 1. janvāri - 11 235 595 *euro*, Pieprasījuma noguldījuma atlikums (bankas kontu) atlikums uz 2022. gada 31. decembri – 660 000 *euro*,
- Saņemtie aizņēmumi - 2 185 291 *euro*,
- Saņemto aizņēmumu atmaksa - 4 156 016 *euro*,
- Kapitāla daļu iegāde radniecīgo komersantu kapitālā (ieguldījums pamatkapitālā) – 71 624 *euro*, tai skaitā SIA “Tukuma ūdens” 50 000 *euro*, SIA “Tukuma slimnīca” 21 624 *euro*.

Budžeta finansēšanas daļa, tāpat kā budžeta ieņēmumu vai izdevumu daļa, var tikt mainīta, izdarot kārtējos grozījumus Tukuma novada pašvaldības budžetā.

4. Ziedojumu budžets

Tukuma novada pašvaldības ziedojuma budžeta ieņēmumi ir plānoti 63 000 *euro* Lestenes Brāļu kapu attīstībai. Izdevumi 2022. gadā ir 201 422 *euro*. Atlikums uz 2022. gada 1. janvāri 138 422 *euro*. Lielākie izdevumi ir plānoti Lestenes Brāļu kapu attīstībai – 184 628 *euro*.

5. Pašvaldības aizņēmumi un galvojumi

Atbilstīgi noslēgtajiem aizņēmuma līgumiem ar Valsts kasi, 2022. gadā plānots atmaksāt aizņēmumu pamatsummas 4 156 016 *euro* Kopējā aizņēmumu neatmaksātā pamatsumma uz 2022. gada 1. janvāri ir 33 271 504 *euro* Turpmākajos trīs gados ir plānots atmaksāt 10 737 723 *euro*, tai skaitā:

- 2023. gadā 3 975 778 *euro*,
- 2024. gadā 3 602 177 *euro*,
- 2025. gadā 3 159 768 *euro*.

Pašvaldība, lai ilgtspējīgi attīstītos, plāno arī turpmāk aizņemt līdžekļus Valsts kasē prioritāru projektu īstenošanai. Pašvaldību ieņēmumu samazināšanos valdība lēmusi kompensēt ar pašvaldību aizņemšanās limita palielināšanu investīciju projektu īstenošanai kā ekonomikas stimulēšanas instrumentu krīzes laikā, nosakot, ka pašvaldību budžeta līdzfinansējums ir samazināts no 25 % uz 15 % no pašvaldības kopējām projekta izmaksām, savukārt investīciju projektiem izglītības iestādēs tas noteikts vēl zemāks – 10 %. Tomēr tiek plānots, ka investīciju projektu īstenošanas gadījumā, kur notiek līdzekļu aizņemšanās, būtiski tiks izvērtēts projekta **lietderīgums un ekonomiskais izdevīgums**.

3. Tukuma novada pašvaldības 2022. gada un divu turpmāko gadu prioritātes

Tukuma novada attīstības plānošanas dokumentos kā vidēja termiņa prioritātes ir noteiktas: izglītība, uzņēmējdarbības attīstība un mājokļu piedāvājuma palielināšana. Tukuma novada pašvaldības plānotie investīciju projekti norādīti Tukuma novada Attīstības programmas 2015. – 2021. gadam investīciju plānā (spēkā līdz jaunas apstiprināšanai 2022. gadā). Investīciju plānā iekļauti gan 2022. gadā paveicamie darbi, gan redzamas turpmākajos gados plānotās pašvaldības galvenās prioritātes:

- Milzkalnes sākumskolas pārbūve,
- Tukuma pirmsskolas izglītības iestādes “Vālodzīte” ēkas pārbūve,
- Zemgales vidusskolas pārbūve,
- Tukuma Raiņa Valsts ģimnāzijas pārbūves projektēšana,
- Tukuma 2. vidusskolas automašīnu stāvlaukuma un piebraukšanas risinājumu izbūve,
- Sporta halles būvniecība pie Tukuma 2. vidusskolas,
- Mākslas un Mūzikas skolu Tukumā būvniecības iecere,
- Novada skolu ēku jumtu pārbūve (Engures vidusskola, skola Lamiņos u. c.),
- Ēkas pārbūve Melnezera ielā 1, Tukumā,
- Tukuma kultūras nama Lielā ielā 1, Tukumā, projektēšana,
- Durbes estrādes Tukumā solu un fasādes pārbūve,
- Tukuma novada Sociālā dienesta ēkas pārbūve, Tidaholmas ielā 1, Tukumā - pielāgot ēkas infrastruktūru (lifts un vides pieejamība apmeklētājiem),
- Kandavas novada sociālā dienesta ēkas 1. stāva pārbūve Jelgavas ielā 4A, Kandavā,
- Pakalpojumu infrastruktūras attīstība Deinstitutionalizācijas plāna īstenošanai – sākt trīs jaunu ēku un divu esošo ēku pārbūvi,
- DI projekta sociālo pakalpojumu mājas “Lodes” iekārtošana, nodrošināt mēbeļu un aprīkojuma iegādi,
- Rīgas, Pasta un Dzelzceļa ielu lietusūdens kanalizācijas risinājumu būvniecība,
- Ozoliņu kapu Tukumā paplašināšana,
- Mālkalna labiekārtošana,
- Tukuma pilsētas parka pēdējās kārtas īstenošana,
- Tukuma tirgus pārbūve,
- Gājēju tilta pārbūve Tukumā (dzelzceļa krustojums dažādos līmeņos),
- Kurzemes ielas pārbūves 3. kārtas būvdarbi (posms no Kurzemes ielas 32 līdz Kurzemes, Meža, Spartaka ielas lokveida krustojumam),
- Melnezera ielas posma 2. kārtas būvdarbi Tukumā,
- Rūpniecības ielas un Dienvidu ielas posma pārbūve,
- Daigones, Zemeņu, Avotu-Kalna-Kastaņu alejas ielu posmu Pūrē pārbūve,
- Annas un Kalna ielas Tukumā pārbūve,
- Miera un Magoņu ielas Tukumā pārbūve,
- Automašīnu stāvlaukuma Raudas ielā 8, 10, 12, Tukumā, būvdarbi,
- Gājēju, velosipēdu ceļa un autostāvvietu Tirgus ielas, Kandavas ielas, Veļķu ielas, Gravas ielas posmos Tukumā būvdarbi,
- Apgaismota gājēju/velosipēdistu celiņa izbūve posmā Pienotava - Medulāji (līdz grupu dzīvokļu mājai “Lodes”), iekļaujot ūdensvada, kanalizācijas un gāzes vada izbūvi posmā “Jožu” darbnīcas – Medulāji – projektēšana, izbūve,
- Mūzikas klases pirmsskolas bērnu apmācībai izveide Kalna skolā,

- Teritorijas revitalizācija pie Jaunpils vidusskolas,
- Piemērotu mēbeļu atjaunošana/papildināšana kvalitatīva bibliotēkas darba nodrošināšanai,
- "Kalna skolas", Jaunpils pagastā, Tukuma novadā, pamatu drenāža, fasādes un koplietošanas telpu atjaunošana,
- Tūristu autobusu stāvvietas izbūve Jaunpilī,
- Tilta pār Bikstupi pie Taurām projektēšana un pārbūve,
- Labiekārtotu tualetu izbūve Jaunpils parkā,
- Telpu pārbūve/siltināšana novadpētniecības istabas izveidei Viesatās,
- Undas ielas Engurē pārbūve,
- Slimnīcas ielas Engurē pārbūve,
- Rosmes ielas Engurē pārbūve,
- Centralizētās notekūdeņu savākšanas un ūdens piegādes sistēmas izveide Engurē,
- Engures Mūzikas un mākslas skolas sienu skaņas izolācijas izveide,
- Jauna ūdensvada un kanalizācijas tīkla izbūve Bigauņciemā Dārzu ielā, Ragaciemā Jaunā ielā,
- Inženierbūves siltumtrases starp dzīvojamām mājām Liepu ielā 9, 11, 13 līdz Ziedu ielai 2 pārbūve
- Jauno Ragaciema kapu izbūve,
- Purvu un Slocones ielu apgaismojuma un elektrības savienojuma izbūve, Bigauņciemā,
- Lapmežciema pamatskolas zaļās klases izveide,
- Lapmežciema sākumskolas vecā korpusa inženiertīklu nomaiņa,
- Cēres estrādes būvniecība,
- Veselības pastaigu takas un aktīvas sporta zonas izveide pie Teteriņu ezera Kandavā,
- Atrastās mūra daļas skvērā pie Kandavas Bruņinieku pilskalna pilnvērtīga atrakšana, izpēte un konservācija,
- Daigones ielas Kandavā seguma atjaunošana un stāvlaukuma izbūve,
- Pļavas ielas izbūve Kandavā,
- Ozolāju estrādes Kandavā kora kāpņu atjaunošana,
- Transporta infrastruktūras sakārtošana Kandavas apvienības pagastos,
- Kandavas kultūras nama fasādes remonts,
- Vānes bērnudārza grupiņas remonts,
- Āra trenāžieru uzstādīšana Kandavas pilsētā,
- Strūklakas atjaunošana Jelgavas ielā, Kandavā,

2022. gada pašvaldības budžets ir pirmais pieņemtais budžets pēc Administratīvi teritoriālās reformas, kas iesākumam ir četrus novadu vajadzību apzināšana un pašvaldības sniegto pakalpojumu izlīdzināšana jaunajā novadā. Turpmākajos gados pašvaldības administrācijai būs liels izaicinājums nodrošināt kvalitatīvus pašvaldības pakalpojumus visiem novada iedzīvotājiem, piesaistot investīcijas un efektīvi un racionāli izmantojot pašvaldības budžeta līdzekļus.

Domes priekšsēdētājs

(personiskais paraksts)

G. Važa